

VIGREDO

Ž E N S K I · L I S T

SEPTEMBER 1936 ŠTEV. 9

VIGRED, ženski list z Modno in Krojno ter Vzorčno prilogo. — Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša Din 25.—, z mesečno prilogo Din 50.—. Če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le Din 20.—, za inozemstvo Din 32.—, s prilogo Din 64.—. Izdaja konzorcij Vigredi (Vida Masič) v Ljubljani, Masarykova cesta 12. Uredništvo (odgovorna urednica Zora Poženel) in upravištvo Masarykova cesta 12, palača Vzajemne zavarovalnice. Tiska Misijonska tiskarna v Grobljah, za tiskarno odgovarja Jožef Godina C. M. — Telefonska številka 3519.

Sklep uredništva 10. prejšnjega meseca. Rokopisov uredništvo ne vrača, nenaprosenih prispevkov ne honorira.

Rokopisi in vsi dopisi, ki se tičejo vsebine Vigredi, naj se naslove na uredništvo, vsi dopisi glede naročil, reklamacij in naročnine pa na upravištvo Vigredi, Masarykova c. 12, Ljubljana.

V S E B I N A :

Slomšek o šoli. — Šola. — Katoliška akcija. — Marijino rojstvo (F. Neubauer). — Žena in šola. — Zarja Marija (F. Neubauer). — Strma pot (Peleasa). — Hedvika Dransfeld (Peleasa). — Ko roža cvete (M. Stepanova). — 24. september — Slomšekov praznik. — Ženski poklici (dr. L. Sušnik). — Vzgojitelj in človek. — Dekletova pomlad (C. Csaba - Lovšin). — Žena in delo. Nočna zaposlitev žene (M. Valant). — Kolodvorski misijon. — Po ženskem svetu. — Iz naših ženskih krogov. — Žena - gospodinja.

DOBRE KNJIGE

Pasijon. Ksaver Meško. V zadnji »Vigredi« je po neljubi pomoti v oceni izpadla cena tej knjigi. Knjiga stane broš. za ude Din 12.—, za neude Din 16.—, vez. za ude Din 18.—, za neude Din 24.—. Knjigo toplo priporočamo.

Osnovne črte iz književne teorije. Knjiga, ki jo je spisal dr. Ivan Pregelj, založila pa Jugoslovanska knjigarna, predstavlja zelo koristno delo in sicer ne samo za dijaka, ampak za vsakega količjak izobraznega človeka sploh. Pisatelj nam razlaga vse vrste pesništvo: epično, lirično in dramatično, dalje novelo in roman ter vse vrste drugo prozo. Obenem z bistvom poezije, igrokaza in romana ter njih najrazličnejšimi vrstami in označbo ter z njih tehnično zgradbo seznanja pisatelj bravca tudi s slovstveno zgodovino vseh narodov, t. j. z najznamenitejšimi proizvodi lepe be-

sede v pesmi in prozi od najstarejših časov do moderne. Posebno praktično vrednost dajejo knjižici na koncu pridejana vprašanja — vseh je 160 — obenem z odgovori, ki povzemajo vso vsebino knjige v najkrajši in najjedrnatejši obliki. Dijak, profesor, meščan, delavec in kmečki fant ter dekle, ki se zanimajo za slovstvo, vsi morejo biti tako posrečenega dela veseli. — Knjižica stane 24 Din.

Deseti brat. Josip Jurčič. Cvetje z domačih in tujih logov, zvezek 10. Celje (Mohorjeva družba) 1936. V »Vigredi« smo opozarjali do sedaj na vse knjige, ki so izšle kot zbirka »Cvetje iz domačih in tujih logov«. Ker je Jurčičev »Deseti brat« izšel svoj čas v »Večernicah«, zato ga pozna vsak Slovenec in vsaka Slovenka. Vsakdo ga bo bral z največjim veseljem iznova, ker starega izvoda skoro ni več do-

VIGRED

Ž E N S K I · L I S T

LETO XIV.

LJUBLJANA, 1. SEPTEMBRA 1936

ŠTEV. 9.

DEVETA ŠTEVILKA »VIGREDI«
JE POSVEČENA KATOLIŠKI ŠOLI

SLOMŠEK O VZGOJI IN ŠOLI

Svet se po samih šolah ne poboljša, ako starši doma pravega dna ne položijo.

Učenost brez čednosti je cvet brez sadja.

Tuja reja otrok je mačehina odgoja; ako otroci prve šole doma ne najdejo, ostanejo vse žive dni kilav sad.

Lepa cerkev in prostorna šola sta cele duhovnije čast in hvala, pa tudi hasen.

Sreča tvoja še ni to, česar se dobrega naučiš, marveč to, kar dobrega storiš.

Veliko posvetnega znati, slabo se pa zadržati, je konja narobe osedlati; hitro te v blato vrgel bo.)

Kaj pomaga glava prebrisana, srce pa hudobno in robato?

Branje in pisanje je le lupina, jedro pa krščanska omika in zlahtno srce.

Mlad bahač, ki se noče učiti, bo star berač moral kruha prositi.

Prebrisana glava in pridne roke so boljše bogastvo, ko zlate gore.

Vse drugo lahko izgubiš, le tega, kar znaš in dobrega veš, ti nihče vzeti ne more.

Mladenič ne sme nobenega dobrega nauka zamuditi, ker ne ve, kam še danes ali jutri pride.

Pametni otroci so staršev največje bogastvo.

Največja dota je: zdravo telo, dela vajene roke in pa učena glava.

Ves svet je šola modrosti, zgodbe sveta so najboljša knjiga življenja.)

ŠOLA

Odlomek iz okrožnice sv. očeta Pija XI. o krščanski vzgoji mladine.

19. Ker se morajo novi rodovi izobraziti v umetnostih in znanostih, ki služijo koristi in napredku človeške družbe, pa tega dela družina sama po sebi ne more opraviti, zato je nastala socialna ustanova šole, in sicer, — to si velja dobro zapomniti — mnogo prej na pobudo družine in Cerkve, kakor pa na pobudo države. Zato je šola po svojem zgodovinskem postanku in po svoji naravi pomožna in dopolnilna ustanova družine in Cerkve; zato po logični moralni nujnosti drugima dvema krogoma ne sme nasprotovati, temveč mora pod kaznijo, da sicer svoj cilj zgreši in se spremeni v razdiralno delo, soglašati z njima v tako popolni moralni enodušnosti, da lahko tvori z družino in Cerkvijo eno samo svetišče, posvečeno edinole krščanski vzgoji.

To je odkrito priznal tudi neki lajik, ki ga tako zelo proslavljajo zaradi njegovih vzgojeslovnih spisov (toda, ker so okuženi po liberalizmu, nikakor niso vse hvale vredni); dejal je: »Če šola ni svetišče, je brlog«; in zopet: »Ako med šolsko, socialno, domačo in versko vzgojo ni soglasja, je človek nesrečen in nebogljjen.« (Tomaseo)

Prav iz tega sledi, da tako imenovana nevtralna ali laična šola, iz katere je verski pouk izključen, nasprotuje osnovnim načelom vzgoje. Sicer pa taka šola praktično tudi ni mogoča, ker postane dejansko brezbožna. Glede te točke ni treba ponavljati izjav naših prednikov, zlasti Pija IX. in Leona XIII., v času katerih se je laicizem v javnih šolah začel posebno šopiriti. Mi znova potrjujemo njihove določbe in obenem podpise cerkvenih kanonov, po katerih je obisk nekatoliških, nevtralnih in mešanih šol, to je, takih, ki so brez vsake razlike odprte katoličanom in nekatoličanom, za katoliške otroke strogo prepovedan; z ozirom na krajevne in časovne razmere in pa proti posebnemu jamstvu jih je mogoče k večjemu tolerirati, toda edino le po sodbi škofovi. Prav tako niso katoličanom dovoljene tiste mešane šole (če so te edine in za vse obvezne, je stvar še slabša), v katerih se sicer vrši verski pouk ločeno sam zase, v drugih predmetih pa poučujejo nekatoliški učitelji katoliške učence skupaj z nekatoliškimi.

Kajti, da ustreže šola pravicam Cerkve in krščanske družine in da jo lahko obiskujejo katoliški učenci, ni zadosti, če jim nudi tudi verski pouk (pogostokrat v preveč pičli meri). V ta namen je nujno potrebno, da ves šolski pouk in ustroj; učitelje, učne načrte in učbenike prešinja krščanski duh pod materinskim vodstvom in nadzorstvom Cerkve v vseh predmetih tako, da bo verski pouk zares temelj in krona vsega pouka v vseh vrstah šol: v osnovnih, srednjih in visokih šolah. »Treba je — če naj rabimo besede Leona XIII. — da se poučuje mladina v veri ne samo v gotovih urah, ampak, da tudi iz vsega ostalega pouka diha vonj krščanske pobožnosti. Kjer to manjka, kjer ta sveti dih ne prešinja in ne ogreva src učiteljev in učencev, bo pač vsakršen pouk imel le malo uspeha; nasprotno bo povzročil veliko škodo.«

Naj nam nihče ne oporeka, da država, v kateri je narod razdeljen v več ver, ne more urediti javnega pouka drugače, kakor z nevtralnimi ali mešanimi šolami; kajti taka država mora urediti javni pouk na bolj pameten način in ga tudi more urediti celo lažje s tem, da iniciativi in delu Cerkve in družin prizna popolno svobodo in svojo pravično podporo. Da je to v zadovoljstvo družin, v prospah pouka, miru in javnega reda izvedljivo, dokazuje dejstvo onih narodov, ki so sicer razdeljeni na več veroizpovedi, pa pri njih šolstvo vendar le ustreza vzgojni pravici družin, ne samo glede pouka — zlasti ker so za katoličane ustanovljene čisto katoliške šole — ampak tudi glede delivne pravičnosti, ker prispeva država denarno pomoč za vse šole, ki jih družine zahtevajo.

V drugih versko-mešanih deželah pa se dogaja, da katoličani pod zaščito in vodstvom škofov in spričo neumornega truda svetne in redovne duhovščine in ne brez težke lastne obremenitve čisto na svoje stroške vzdržujejo katoliške šole za svoje otroke, ki jih zahteva od njih stroga obveznost njihove vesti in s hvalevredno velikodušnostjo in stanovitnostjo vztrajajo pri svojem načrtu, da v polni meri zavarujejo, kot se glasi njihov klic, »katoliško vzgojo za vso katoliško mladino v katoliških šolah.« Če jih pri tem državna blagajna, kakor zahteva delivna pravičnost že sama po sebi, ne podpira, pa jih državna oblast nikakor ne more ovirati, ako se le vestno zaveda pravic družine in pogojev, ki so za zakonito svobodo neobhodno potrebni.

Tam pa, kjer se ovira ali kakorkoli krši tudi ta osnovna svoboda, katoličani tudi spričo velikih žrtev ne smejo odnehati vzdrževati in braniti svojih šol in zahtevati pravično šolsko zakonodajo.

Ta odlomek iz okrožnice sv. očeta Pija XI. jasno pojasnuje ženam in materam, kakšne zahteve po svoji vesti smejo in morajo staviti šoli, v katero pošiljajo svoje otroke. Iskrena želja je, da se žene in matere te svoje pravice vseskozi zavedajo in z dobro krščansko vzgojo v šoli zagotove svojim otrokom in vsem bodočim rodovom, da bo šola ne samo svetišče znanosti, ampak svetišče Boga samega, ki je resnica.

KATOLIŠKA AKCIJA

(Nadaljevanje.)

Na neposrednem delovnem polju so: Vincencijeve konference, večerne šole, zavetišča, bolnice, okrevališča, počitniške kolonije; vse one oblike pravilne dobrotelčnosti, ki — ne da bi obdarovanega žalila — duha Cerkve in njene materinske skrbi za siromake pravilno pokaže. Od takega načina pomoči je lahko pričakovati učinkovitejših in trajnejših uspehov, kakor pa od druge strani, ker neposredno vplivajo na duševno izboljšanje posameznikov in družin. Zna-

no je, da se n. pr. sovražniki Cerkve izpreobrnejo, če je njihovim otrokom prišla pomoč v obliki počitniške kolonije ali podobne naprave.

In še posredno delo! Prikažemo delo organiziranih katolikov, kakor ga je podal sv. Oče v pismu na predsednika zveze katoliških delavskih društev Nemčije. Med drugim pravi takole: »Prav vi odvrčate od delavcev napačne nauke. S tem prav dobro pokažete, kako pravilno ste razumeli opomin, ki ga je dal sv. Oče v konzistoriju 18. novembra 1924 na vse: naj tako težke nevarnosti in nedvoumne škode socializma in komunizma odvrčajo.« Potem nadaljuje: »Naslanjajte se na tisto, kar je sv. Oče sam priporočil, namreč, da to delo tem bolj izvršite, če skrbite, da istočasno kakor telesne in gospodarske, tako tudi verske in moralne pogoje delavcev in preprostega ljudstva dvignete in okrepite. S tem gojite krasno socialno delo zlasti, če se držite temeljnih pravcev, ki jih je sv. Oče že v več nagovorih poudaril in jih je nedavno sv. kongregacija razložila v odgovoru na kardinala v Lilleu. Sv. Očeta silno veseli, ko v vašem pismu vidi veliko dobrega, kar so katoliške nemške organizacije storile; najsi bo to, da skrbite za dobre odredbe in varstvene zakone, ali da pospešujete skupno delo v delavskih društvih, ali da urejate nakup in prodajo, štednjo, zdrava stanovanja, kakor so potrebna za srečno zakonsko in družinsko življenje. Vse to služi varstvu delavskih pravic in zahtevi izboljšanja njihovega stanja nasproti premoči velike industrije današnjega časa.«

»Važno je tudi še to-le: vse to vršite kot pravično delo in delo krščanske karitas. Ne kot delo razrednega boja; vse to ni nastalo iz sovraštva, tudi ne iz prevelikih želj zemeljsko usmerjenih ljudi. Poleg tega pa vršite te dobrote kot sredstva za kulturno, moralno in versko izboljšanje vašega članstva. S tem dosežete resnični dvig ljudstva, ko ga oproščate zmot in greha.«

Iz tega je razvidno: nagibi in dela, ki ne spadajo naravnost h KA, morejo biti učinkovita sredstva apostolata, čeprav od KA prejemajo navodila in oporo.

Vsakemu katoliku je znana resnična skrb Cerkve za nižje in ubožnejše sloje in za pravo rešitev delavskega vprašanja. Katoliška sociologija, ki se v glavnem naslanja na okrožnici »Rerum novarum« in »Quadragesimo anno«, dokazuje to skrb. Prav ti dve okrožnici sta bogat, neizčrpen vir in člani KA naj si iz njih dvigajo pogum in orož-

je za dvig časnega blagostanja svojega ljudstva. Seveda pa pri tem ne smejo izgubiti iz vidika njegovo večno blagostanje.

Kakor pravi § 20 pravil KA za Italijo, morejo biti člani KA uvrščeni tudi v poklicne oddelke; ti pa ne smejo imeti za cilj samo gospodarskih, ampak vse prej verske, moralne in kulturne cilje. Oni člani pa, ki spadajo k gospodarskim organizacijam, bodo morali skrbeti, da v njih vedno bolj raste skupna misel bratstva in ljubezni, da se tudi uklonijo zakonom, ki jih izdaja državna oblast. V poklicnih oddelkih prejemajo člani pouk in pomoč za čim vestnejšo vršitev stanovskih dolžnosti po katoliških načelih. Zato naj se trudijo, da vsa vprašanja svojega poklica in družbe rešujejo v smislu katoliške sociologije.

Franjo Neubauer:

MARIJINO ROJSTVO

Zvonovi nebeški
do zemlje pojo
in angelov truma
prepeva sladko:
Marija je danes rojena,
Devica na veke česčena.

Na gori se veje
ne zganejo smrek,
v dolini ustavlja
potočku se tek,
planjava posluša molčeča,
ko zemlji oznanja se sreča.

In duše so tihe
in srca molče,
a kmalu se klici
mogočni vzbude:
Marija, Ti srcem si nada
in dušam nebeška naslada!

Učiteljica:

ŽENA IN ŠOLA

Žena-mati ima v rokah prvo vzgojo otroka. Vsa ona lepa leta, ko doživlja prečudni razvoj njegove male dušice in nebogljenega telesca vse dotlej, ko mora oddati otroka v vzgojo in uk tujim ljudem — v šolo.

Ni prazna trditev, da je otrok v tej dobi že vzgojen; s to trditvijo hočemo povedati, da je ves prvi pouk in vzgoja do tega časa že končan in da na to materino delo zida šola nadaljno vzgojo in nadaljni pouk.

Če pa je temu tako, potem mora biti razmerje med domom in šolo vse drugačno, kakor je bilo do sedaj. Vemo, da je vse do sedaj zijal med obema skoro nepremostljivi prepad. Prepogosto je domača vzgoja kazala otroku

šolo kot nekak strah, res pravi »bavbav«; saj se gotovo spominjamo, da smo morebiti celo me same kdaj otroku, kadar ni ubogal, žugale: »Le čakaj, saj pojdeš kmalu v šolo, tam bo pa drugače!« Tako so prihajali malčki na svoji prvi poti v svet in v življenje vsi zastrašeni in boječji in se jim je kar čudno zdelo, če jih učiteljica prvega razreda ni sprejela s palico v roki. Še bolj pa so se čudili, ko so se z njo učili prvih šolskih naukov, ki jim jih je tolmačila na najbolj preprost in lahko umljiv način. Vsi sproščeni so nam doma pripovedovali, kako so že prijatelji z gospodično, da jih ima rada in ni prav nič huda. Koliko hvale in prisrčne pozornosti so bile deležne učiteljice prvih razredov od strani svojih malih učencev, to bi nam vedele povedati le same, ko so smele zvedeti vse drobne in neznatne skrivnosti, ki so jim jih večkrat prav na uho povedali. Res, dobra učiteljica kaj hitro premosti velik in težak korak z doma v šolo!

Za to bi ji morala biti vsaka mati hvaležna! Seveda pa tudi za vse ono, kar njenemu ljubljénčku vcepi v srce in dušo, ko je ona sama pripravila to malo njivico za to lepo setev. Pa tudi nadalje bi morala vsaka mati razmerje do šole na najlepši način urediti in vzdrževati. To na najboljši način napravi, če se zanima za vse, kar ji otrok o šoli in iz šole pripoveduje, če o šoli in učiteljih vsaj vpričo otrok spoštljivo govori, če skrbi, da otrok domače naloge, ustne in pismene, skrbno in lepo izdela, če mu ne prereka potrebnih samoučil in pripomočkov, ki jih rabi za šolo, če ga redno in o pravem času pošilja k pouku, če ga navaja k snagi in redu, ki ga v šoli priporočajo in še in še je takih drobnih, samoposebi umevnih stvari, ki morejo postati najtesnejša vez med šolo in domom, nasprotno pa tudi ustvariti največji razdor med njima, če jih ne vpoštevamo.

Toda zakaj govorimo prav o ženi in šoli? Prav zato, ker je žena tista, ki ima vse te niti, ki se razprezajo med domom in šolo, v svojih rokah. Prav ona je tista, ki ve in zna prve otrokove korake usmeriti tja, kjer je zanj torišče izobrazbe, kjer se mu odpirajo viri novih spoznavanj in ved, ki mu jih sama ne more podati. Saj vemo, da je domača vzgoja in domači pouk izključno le v rokah žene-matere, da je mož-oče vse preveč zaposlen zunaj doma in zato prepušča vse to podrobno delo njej, ki je središče doma.

Da bi se vezi med domom in šolo utrdile, prirejajo šole večkrat na leto, ponekod celo vsak mesec roditeljske sestanke. Poleg vzgojnih vprašanj obravnavajo na teh sestankih tudi marsikatero izmed onih vprašanj, ki bi mogla spraviti dom in šolo v čim lepše soglasje, ki bi mogla odpomoči marsikateremu socialnemu zlu, če bi jih dom in šola vzajemno rešila. Zopet je tu žena-mati, ki naj se udeležuje teh sestankov, pri njih sodeluje, posega v razgovore, daje nasvete in pobude. Saj so ti sestanki v prvi vrsti namenjeni izboljšanju uspehov pri vzgoji in pri pouku, za kar se mora zanimati pač vsaka mati. S takim skupnim delom doma in šole bi se gotovo slabe razmere med današnjo šolsko mladino izboljšale, uspehi bi bili lepši in gotovejši, kakor pa zdaj, ko takorekoč hodita dom in šola vsak svojo pot.

Če si bodo žene-matere v tem oziru na jasnem in bodo storile vse manjše in večje dolžnosti, ki smo jih tu le mimogrede navedli, se bodo čudne

razmere, ki jih opazujemo med današnjo šolsko mladino, same po sebi izboljšale. Seveda pa naj bodo matere naših učencev prepričane, da tudi me storimo vse, kar je v naših močeh, ko nadaljujemo v šoli tisto vzgojno delo, ki so mu matere doma v družini položile prve temelje.

Franjo Neubauer:

ZARJA MARIJA

Blestelo je zarje
mladostne zlato,
da samo nebo je
strmelo nad njo.

O zmagi je pela,
ki nosi prostost
in vliva tolažbe
radost in sladkost.

Oznanjala dan je
svetal in krasan,
da videl doslej ga
nikdar ni zemljan.

In zlate je črke
pisala povsod:
na grič in dolino,
na stezo in pot.

»Marija«, - »Marija«,
to sladko ime
pisala je v dušo
in vsako srce.

Peleasa:

STRMA POT

(Nadaljevanje.)

Moja draga Melisanda!

Ko sem Ditmarju poslala zadnje pismo, kjer sem skušala položiti košček večnosti v svojo ljubezen in ki me je stalo precej srčne krvi, sem vedela, da se ne bo odpravil na pot in šel iskat resnice, kot sta to storila oba junaka v Bazin-ovi Barrièri, Felician in Reginald. Najmanj pa sem pričakovala, da bo branil protestantizem. Razumeš torej, Melisanda, kako sem bila presenečena, ko sem morala čitati, kako se zavzema za anglikansko cerkev, katero radi njenih čednosti in njenih zaslug povzdiguje nad vse druge cerkve.

»Če molčim«, tako sem si mislila, »podležem že radi molka samega. Pa kako se spuščati v take stvari z Ditmarjem, ki mi je ljub in drag na vekomaj!

Ker brani anglikansko cerkev, v kateri je bolj domač kakor jaz, saj je prebil dober del svojega življenja onstran *Rokava*, moram tudi jaz iskati sončnih in senčnih strani na njej«, si mislim.

Pustila sem ga torej brez odgovora, dokler nisem bila pripravljena, nato pa sem napisala:

»Moj dragi Ditmar! Ker mi postavljaš anglikansko cerkev za vzgled, misleč me odvrniti od zadnjega koraka, ki me še loči od katoličanstva, Ti prav rada priznavam, da občudujem in zavidam vse velike tradicije in plemenite čednosti protestantske Anglije: smisel za družinsko življenje, ki se tam najbolje ohranja, starodavni običaji, kako se morajo spoštovati zakoni, ki so od osebne svobode nerazdružljivi, kar imenuje Anglež, kot praviš »liberty of subject«, njen parlament, pravi tempel pravice in svobode, pravo svetišče civilne besede in prostega razpravljanja, zanimanje, ki ga kaže ves narod za skupne zadeve, neomajna zvestoba do narodnih institucij. Njena lepota in ponosna vseučilišča, tako prikladna za razvoj značajev, resnoba verskega čuvstvovanja, ki ga Anglež ob velikih prilikah rad pokaže, vse to, Ditmar, so zakladi, o katerih Anglija res lahko s ponosom govori.

Te plemenite lastnosti, ki dvigajo njeno notranje politično življenje, pa Angliji ne dajejo pravice, da jih rabi kot orožje zoper katoliško Cerkev. Komu pa se ima ta Anglija zahvaliti za svoje ponosne zaklade, če ne baš katoliški Cerkvi? Še danes, in ob tej uri, Ditmar, je Anglija preplavljena z napravami, ki so nastale v njeni katoliški dobi. Anglež niti koraka ne more storiti po svojih spomenikih, teh templih pravice in prostosti, ne da bi tam našel slik najslavnejših časov verske edinosti. Parlament in vseučilišča so se pojavila v času, ko je bila Anglija vdana hčerka sv. Stolice. Že sama imena kolegijev največkrat pričajo o svojem katoliškem izvoru. Kolegij *Corpus Christi* v Oxfordu in Cambridgeu, in anglikanska cerkev vendar ne priznava spreminjanja? Ali pa kolegij *All' Souls* ali Vernih duš, dasi tam nimajo molitev za rajnike. Ali še kolegij *Marije Magdalene*, sv. Janeza in drugih, ko priprošnje svetnikov vendar zavračajo? Katedrale, gradovi, vsa cerkvena in fevdalna poslopja, na katera je bila Anglija vsikdar ponosna, in jih s tako skrbjo ohranja in čuva, ali niso izključno dela katoličanov? In goreče pobožnosti katoličanov najdejo nebo obljudeno z angleškimi svetniki od svetega *Winfrida* in sv. *Bonifacija* pa do sv. *Tomaža*. Anglija je torej še danes vse bolj katoliška kot sama misli, še vse bolj naša sestra, tudi moja, Ditmar, in hčerka

Matere, sicer ponosna in uporna, ki odreka v dneh svoje moči, plašč in kozarec vode svoji prevzvišeni Materi, ki jo je nosila v svojem naročju in jo hranila s svojim življenjem.

Dragi moj Ditmar, Tvoje opombe glede protestantizma sem zavrnila rajši s čednostmi Anglije kot s sliko, ki bi jo prav lahko narisala o njenih ranah.

Nadalje me povprašuješ glede zgodovine, ki so jo napisali katoličani sami:

»Ali ni nikakega krvavega madeža na rokah kakega svetega Konstantina?«

Govoriš mi o nasilstvu tistega »slavnega srednjega veka, iz katerega katoličani radi napravljajo ideal krščanskih časov«.

Praviš, da »dvor Merovingov tudi ni bil brez mučenja, ropanja, požigov, in da ni daleč od podložnika desetega stoletja do starodavnega sužnja«.

Govoriš o španski inkviziciji in praviš, da je »kri vedno le kri«.

Poleg slavospevov o Brezmadežni slišiš *Ode*, ki po drznosti prekašajo Horacija.

Napotiš me na Savonarola in praviš, da se ta tok ni ustavil v Italiji, marveč da je zajel vso Evropo.

Trdiš, da Ti katoliška Cerkev na vsaki strani svoje zgodovine podaja dokaze, da antično zlo tudi v njej ni izginilo.

Ditmar, moj dragi, dokler bo človek imel svobodno voljo, da na zemlji vohi med dobrim in zlom, tako dolgo bo trajala tudi razlika med obema državama, o katerih govori sv. Avgustin: med tisto, ki jo gradi ljubezen do Boga, ki gre do zaničevanja samega sebe, in ono, ki jo zida samoljubje, ki gre do zaničevanja Boga.

Ker želiš, prihajam zopet na anglikansko cerkev, ki je našla vse zadoščenje v tem, da ima svoje svečeništvo, svojo hierarhijo, da se loči od ostalega sveta, na katerega gleda s svoje vzvišenosti, namesto da bi črpala svojo vero v čuvstvu vesoljnega bratoljubja, katerega najdem povsod pri katoličanih. Ko pa je zavrgla vse, kar stremi po vesoljni združitvi, se je tudi vedno bolj krčila in v glavnem postajala aristokratska cerkev, cerkev višjih slojev, cerkev bogatinov. Zapustila je ljudstvo in postala je gentleman.

Nauk katoliške Cerkve pa je v vseh časih vedno isti. Isti nauk, ki ga slišim iz ust prvih apostolov v Jeruzalemu, oznanjajo pozneje škofje barbarom, Langobardom, Vandalom in Bretoncem onstran

Oceana. Istega sv. Bonifacij v temnih gozdovih Nemčije skritim divjakom. Polagoma in s pomočjo solz in krvi ga ti angeli Evangelija ponesejo v osrčje Danske, utirajo mu pot do skandinavskih otokov, pot, ki je rimskim legijam ostala neznana. Ista vera dviga Karola Velikega, podpira križarske vojske, te velikanske manifestacije krščanske edinosti.

Isto vero najdem po samostanih. Sama si zgradi nesmrtni spomenik v teološki *Sumi* Tomaža Akvinca. Priporoča pokoro, uboštvo, službo vseh človeških slabosti v svetem Frančišku Asiškem. Ista vera, ki vlada srednji vek, vodi pozneje tudi polet človeške volje in genija. In v velikih neprilikah temnih dni podpira srca narodov in jih ovira, da se ne pogreznejo v brezupu, vedno čista v svojem osrčju tudi med najsilnejšimi viharji.

Protestantizem hoče svet oropati duhovnega prvenstva Rima. Naši učenci niso več Leon, Gregorij, Inocencij, marveč Luther, Kalvin, Henrik VIII., Elizabeta in Katarina. Materializem in brezboštvo sledita. Voltaire nastopi zoper Boga, z njim vsa učena Evropa. Cerkev poslušá to bogoskrunstvo, poslušá in gleda, kako umirajo in nad njihovimi krstami še govori:

»Samo jaz sem resnična!«

Ko se nato cele pokrajine iztrgajo edinosti, kakšna izguba! Cerkev naj odpravi samo celibat in spoved in Nemčija se bo pomirila. Henriku VIII. naj dovoli razporoko. Temu zvestemu branitelju veré, temu kraljevskemu apologetu naj samo dovoli, da se vnovič poroči, in ta angleški sultan se ne bo ločil od Cerkve, marveč bo še pisal bogoslovne razprave proti Luthru in nemški reformaciji. Tridentški cerkveni zbor pa odgovori, da Cerkev ni bila ustanovljena, da brani Luthra, da tolaži sanjarjenje Melanchtona, da ugaja Henriku VIII. Iz višin večnega cilja poslušá, žalostna, toda brez strahu, kako pluskajo valovi tolikih strasti ob njeno vznožje. Njej pa zadostuje, da nad njimi vzdržuje edinost svojega nauka.

Ista vera se polasti pozneje modernega genija in neipremenjena ostane tudi v XVIII. stoletju, za vladanja ledenomrzlega razuma. In ko pridejo velike revolucije, se v srcih naslednikov svetega Petra najde ista vera, preprosta in odločna, čista in neizpremenjena. Ista vera, Ditmar, je tudi v mojem srcu, — *ista*.

Tvoja

Senta.«

Moja draga Melisanda, ko sem tako iskala, kako braniti sveto Cerkev, ki se je v meni komaj porajala, sem našla virov lepote, katerih v katoliški Cerkvi nikoli nisem slutila. Tisto čudovito trinajsto stoletje, s svetim Dominikom in zlasti s svetim Frančiškom Asiškim, — ki je postal *Minor*, najmanjši izmed vseh, da si s ponižnostjo in ljubeznijo osvoji svet, — me je tako prevzelo, da se v njem ustavim in čakam ugodnega trenutka, da obiščem skromno kapelico Porcijunkule, kjer je nebo samo odprlo sv. Frančišku zaklade svoje Cerkve. Saj veš, Melisanda, da ga Cerkev imenuje Serafinskega. Ne storila bi pa napak, če bi njegovemu bratu, sv. Dominiku z Dantujem dala ime Kerubina.

L' un fu tutto serafico in ardore
L' altro in sapienza in terra fue
Di cherubica luce uno splendore

pravi Florentinec v »Paradižu«.

S posebnim zanimanjem sem sledila delovanju obeh in vsepovsod odkrivala vedno in vedno le čuda usmiljenja, upanja in vere, kako skušajo sinovi sv. Dominika svet pridobiti s pridigovanjem, medtem ko armada sv. Frančiška na svojem velikem pohodu v svet nima nič manj slavnih voditeljev. Kako me je prešinilo, ko sem zvedela, da je že za življenja sv. Frančiška dvanajst njegovih prvorojencev dobilo palmo mučeništva. Komaj pa je Serafin zasedel svoj prostor pred božjim prestolom, ko njegov sedež tukaj na zemlji že zavzame sv. Anton Padovski.

Naravnost očarana pa sem bila, ko odkrijem, kako oba beraška redova, ki sta kult Brezmadežne dvignila do viška, navdihujeta vse umetniško udejstvovanje te dobe. Tudi moja sončna domovina Štajerska, kjer sta Henrik Moravski in njegova žena Agneza že 1220 ustanovila prvo kapelico v Marijinem Celju, hrani spomine iz te dobe. Spoznala sem, kako se stvariteljski duh tega rodovitnega trinajstega stoletja očituje zlasti v umetnosti, ker je pač videl in gledal, kako se je razcvitala veličastna sila krščanske umetnosti, katere blesk je bledel šele za Medicijcev, za časa renesanse, ki je bila zares preporod poganskega malikovanja v književnosti in umetnosti.

Odkrila sem, kako je arhitektura prva doživela vpliv, ki se je bil pojavil pri krščanskih narodih, prva, kjer naj bi vzcvetele velike in svete misli. Zdelo se mi je, da ta velikanski pokret, ki ga predstavljata sv. Dominik in sv. Frančišek ni mogel imeti drugega izraza kot gigantične katedrale, ki naj bi nesle zmagoslavje krščanske vere

do neba. Predaleč bi šla, če bi se tu spuščala v podrobnosti, dovoli pa, da Ti omenim, da sem bila prijetno ganjena, ko se zaznala, da je bila prva in najpopolnejša produkcija vsaj v Nemčiji, v arhitekturi, ki se imenuje gotska, cerkev, ki je sezidana na grobu svete Elizabete Turingiške, in da je slavni arhitekt *M. Moller* o tej cerkvi izdal posebno knjigo.

Zvedela sem, da je tudi v Asisu že takrat vzrastla tridelna piramidasta cerkev nad grobom sv. Frančiška, ki je znano svetišče umetnosti in neodoljive verske gorečnosti. In mnogokateri frančiškan se je že bil odlikoval v slikarstvu, ki je hitro izprevidelo, da mu je iskati idealov lepote ne več v naravi, marveč v skrivnostih, katerih tajne so umetniki črpali iz osrčja svojega verskega premišljevanja. Gledam jih, kako vsi prihajajo v Asis plačat svoj dolg in slikat asiško baziliko. Tam blizu se porodi tudi mistična šola umbrijska, ki v Rafaelu doseže zadnji cilj popolnosti krščanske umetnosti.

Kaj pa Ti naj rečem, Melisanda, o vsem onem, kar sem za tisti čas odkrila glede poezije? Kakor veš, ta nikoli ni igrala take vloge kot takrat, ko se je zdelo, da je Evropa postala velika delavnica, iz katere vsak dan pride kako novo delo. Poezija ohrani dolgo prvo mesto, pravico, ki ji pripada po primogenituri. Slišim, kako opeva vse, kar je literarnega kulta vredno. Ni ga v duši koticčka, ki ga ne bi odkrila, ni ga v srcu vlakenca, ki ga ne bi obdelala, in ni je na liri strune, ki se je ne bi dotaknila in ji izvabila opojnih akordov. Med temi poeti pa najdem kronane glave in tam na Iberskem polotoku pa kralji sami vodijo prve korake poezije. Italija gleda rojstvo Danteja in njena poezija šele takrat začenja brizgati iz njenega osrčja. Vse šole in vse velikane pa prekaša sveti Frančišek Asiški, njegov vpliv poživlja vse umetnosti, njegov zgled podžiga vse pesnike. S tem, da reformira svet, mu Bog tudi dovoli, da se prvi okoristi s to poezijo, ki bo rodila Danteja in Petrarka. Ker pa mu je te stihe, ki ne poznajo nobenih pravil, narekovala le njegova duša, jih pusti popraviti od brata Pacifika, ki postane njegov učenec. Od daleč poslušam, kako oba pojeta samo ljubezen in gledam, kako ob naglasih njegove nebeške lire ugaša v srcih sovraštvo, kako se jokaje objemajo nasprotniki, kako poezija in svetost vračata ljudem slovo.

V prihodnjem pismu pa, Melisanda, Te bom povabila, da se pod toplim umbrijskim soncem z menoj potrudiš po stopinjah svetega Frančiška.

Tvoja Senta.

Peleasa:

HEDVIKA DRANSFELD

učiteljica, pesnica, organizatorica, parlamentarka

Je hčerka, vnukinja in pravnikinja gozdarja. Njeno življenje bi lahko primerjali z najlepšim drevesom tistih gozdov, katerih skrivnosti in tišino je spoznala kot majhen otrok. Počasi se je to drevo dvigalo, zrastle pa je visoko. In kdor je čez par let zopet prišel k njemu nazaj, temu je dajalo že mehko senco, ta je že slišal peti ptičke v njegovem zelenju.

Rodila se je 24. februarja 1971 v *Hacheney* pri Dortmundu. Njeno življenje je nerazdružljivo spojeno z njeno vestfalsko domovino, ki ji od najnežnejše

mladosti daje dragocene sveže moči, v poznejšem življenju pa polnost in tišino. Močna bo v hotenju, mirna in preudarna v delovanju, zvesta in vdana v prijateljstvu.

Po očetu podeduje Hedvika Dransfeld dar za jasno in temeljito delo, kjer mora biti vse urejeno, vse izoblikovano. Od očeta ima tudi veliko ljubezen do gor, do gozda, do samote. Iz družine njene matere pa govori renska kri, duhovitost in širokopoteznost, da se z ozkim svetom ne more zadovoljiti.

Ta mati, ta dobra žena, širokega obzorja in globoke plemenitosti, sama vzgaja svojih četrto otrok. Oba, oče in mati, pa kmalu zapustita to toplo domače ognjišče. Naša Hedvika šteje komaj štiri leta, ko izgubi očeta, in z osmimi leti je sirota.

Zato se kmalu pojavi v njej nagnenje za samoto in molčečnost. Manjka ji tople materine ljubezni, mehкости njenega materinskega plašča. Vzgaja jo naprej stara mati, s 16 leti pa pride v sirotišnico, kjer nadzoruje otroke in se pripravlja za učiteljski poklic. Že v drugem letniku učiteljsišča pa resno oboli. S tem stopi v visoko šolo trpljenja. Na bolniški postelji napravi zadnje izpite. Do obupa grede njene bolečine, operacija sledi operaciji, njeno nadepolno mlado življenje postane boj: odvzeti ji morajo levo roko in pozneje

tudi nogo do kolena. Toda Hedvika Dransfeld zbere vse svoje mlade sile, trpi v največji molčečnosti pred ljudmi in se le v vdani pokorščini božji volji vsa vda skrivnostni usodi.

Nehote gledam poleg nje veličastno sliko Henrika Perreyve-a, ki si maši usta z robcem, da skrije kri, ki ga hoče zadušiti, medtem ko prihajajo nanj posvetilne besede škofove. Tudi on je v čudoviti dobi Ozanamov, Montalembertov in Lacordaireov namenjen, da postane »zakrament tolažbe« stotisočem, kot je Hedvika Dransfeld namenjena za svetilnik ženskega delovanja v Nemčiji, dasi bolečina zatemneva njeno dušo, ko je še vsa otrok.

Dozorela pa je Hedvika Dransfeld šele v samostanski tišini, ko najde prijeten dom pri uršulinkah v Werlu, kjer študira in zbira notranjih moči za svoje delovanje. Tridesetpet let se tam molče pogovarja z velikimi možmi v svoji bogati knjižnici, dasi ima tudi lastno stanovanje v Werlu, kjer vodi licej. Tedaj je nastala tista lepa zbirka poezij »Prebujenje«, s katero gre mimo nas njena vestfalska domovina, da slišimo šuštenje listja, katerega spremlja šepet molitev in drhtenje zvonov. Gledamo molčечега kmeta, ki v delu in znoju čaka, da mu bo cerkveni stolp povedal, da je že prišel čas počitka.

Hedvika Dransfeld pa že po teh prvih poizkusih spozna, da poezija ni njeno pravo polje, zato ga brž zapusti in gre ter objame nemško žensko mladino. Za to zdaj napiše nekaj izvrstnih knjig. Njen bogati dar pa v njej odkrije šele E. M. Hamann, katere vpliv na pisateljico je velik. V svojih potopisnih črticah preko Italije, v Pariz, na Dunaj, v alpski svet, pa nam podaja nekaj odmevov prisrčnega občevanja v krogu zvestih prijateljev in prijateljic, katerih lep venec se je polagoma spletel okrog nje. Na teh potovanjih se skuša v umetniškem uživanju spočiti od svojega delovanja.

Njena krila pa iščejo še širšega poleta. Zato jo učiteljsko delovanje ne more popolnoma zadovoljiti. Kmalu stopi v živahne stike s katoliškim društvom učiteljic in njega vodilnimi ženami. Tu deluje predvsem v literarnem odseku. Pri srcu ji je ženska vzgoja in šolska reforma. Na njeno pobudo izdela društvo 1904 nov učni načrt, ki dá povod za posebno ministrsko sejo, ki načrt osvoji. Tudi s številnimi članki in predavanji izraža svoje mnenje o šolski reformi.

Posega pa tudi v vprašanja visokošolske ženske izobrazbe, kjer vidi začrtane ovire in meje za ženo.

Od 1905 do 1924 Hedvika Dransfeld uredjuje »Die christliche Frau« (Krščanska žena). S tem stopi v žarišče ženskega gibanja. Tu njena duša prosto zaduha. Če ji kot pisateljici manjka morda metafizičnih dokazov, jo pa očara polnost življenja, njega lepota v umetnosti, njega resnica in zmote, pa tudi njega globoki prepadi.

Leta 1912. jo pokličejo za predsednico katoliške ženske zveze, kateri načeluje do 1924. Ta postane zdaj njen dom in njena domovina. Tej posveča vse svoje moči, ter ji da velikopotezno organizacijo in izdela ji smotrni načrt delovanja. Številni spisi iz teh let plodnega delovanja so nam dragocena dedščina in lep dokaz, česa je zmožna slabotna žena, če njeno delovanje temelji v ljubezni.

Mladina, ki njenega duha junaškega boja ni slutila, še manj pa dojela, se ji sicer manj približa, tudi marsikateri dijaški krogi ji ostanejo tuji. Vse bliže pa ji stoje socialni delavci, katere združi 1909 v »Društvu socialnih delavcev v Nemčiji«. To leto ustanovi tudi žensko socialno šolo v Kölnu (zdaj Achenu).

Velike važnosti za odlično javno delovanje Hedvike je bil v aprilu 1921 umrlj ustanovitelj nemške karitativne zveze prelat dr. L. Werthmann. Skoro dve desetletji sta si bila duševno zelo blizu. Prelat se je učil na njenem junaškem potrpljenju in njeni energiji. Pred eno številnih operacij jo je obiskal. Zgodaj v jutru jo je našel pri pisalni mizi, ko je čez noč priredila prihodnjo številko »Die christliche Frau«. Od pisalne mize je šla takoj k operaciji. Hedvika pa se je nasprotno od prelata naučila velike ljubezni do dela in zdravega optimizma, ki ji je zaradi njenih velikih bolečin večkrat vsihal. Prelat Werthmann jo je vpeljal v javnost, ko jo je nagovoril, da je prevzela uredništvo »Die christliche Frau«, potem pa tudi kot govornico in organizatorico. Leta 1910. na velikem karitas zborovanju v Essenu je prav isti prelat prinesel Hedviki najvišjo odliko sv. očeta Pija X. »Pro ecclesia et Pontifice«.

Leto 1918. ji je prineslo novega in še večjega dela. Kot ena med prvimi nemškimi ženami je stopila Hedvika v politično življenje. V prvem parlamentu v Weimarju je sodelovala pri novi ustavi. Do svoje smrti je ostala član parlamenta, bila je namestnica predsednika centra.

Tudi njeno delovanje v parlamentu stoji v službi domovine, tudi tukaj dela na socialno političnem polju. Leta 1922. izide na njeno pobudo zakon o »Zaščiti mladostnih oseb proti zapeljevanju po besedi in slikah«.

Po svetovni vojni Hedviko Dransfeld boli usoda Nemčije. Zato gre 1923 v Ameriko ter kliče vse izven domovine živeče nemštvo na pomoč. Odslej so njeni članki le še otožna pesem domovine.

Njena največja zapuščina je ženska mirovna cerkev v Frankfurtu ob Meni. Padlim junakom velja ta spomenik. Zaeno pa je ta cerkev svetega Križa tudi izraz velike bolečine, katero je Hedvika Dransfeld doživela s ponižano domovino.

Že 13. marca 1925 pa gre v boljšo domovino, kjer ni več sovraštva ne vojn, marveč le gledanje iz obličja v obličje.

Na njenem grobu so se zahvalili njeni politični sodelavci, da je bila plemenita žena, ki je razprave in težave politikov s svojo nežno žensko roko znala zgladiti in uravnati.

Mara Stepanova:

KO ROŽA CVETE...

(Nadaljevanje.)

Tine je razumel. Toda drugega mu ni kazalo, kakor, da dovrši začeto nalogo.

»Dragi Miran, oprosti, nekaj ti moram povedati! — Dobro veš, na kak način se je začela vajina ljubezen, koliko je bila stara Marija takrat! Petnajst, šestnajst let... Otrok, da ne iščem izrazov. V slučaju, kakor je pri njej, ko se ji ni rodila ljubezen sama od sebe, ampak so ji jo takorekoč vcepili v srce — oprosti, da govorim odkrito — v takem slučaju se lahko zgodi, da izprevidi, da te je vzljubila pod vplivom drugih. Sam veš, da je čustvo ljubezni svobodno in si ne da zapovedovati. Svobodno pride — brez posredovalca — in prav nič ne vpraša: ali hočeš, ali ne. Zajame te z vsem ognjem in gotov si. Popolnoma njen suženj. — Vidiš, tega pri Mariji ni bilo. Uklonila se je pač staršem, ki so tako želeli. Jaz sam, odkrito ti rečem, sem bil zelo vesel tega. Saj bi si na ta način postala najožja sorodnika. Nekaj pa mi vedno in vedno ni šlo iz misli: da ljubiš ti mojo sestro iz vse duše, to predobro vem in ni, da bi govoril o tem, saj bi sicer ne moglo priti do vajine zaročitve. Moti me edino moja večna misel in bojazen, da pri dekletu ne bo držalo, kar se je pri otroku začelo. Kajti resnica, da ljubezen svobodno prihaja, je zelo utemeljena. Pri Mariji seveda tega ni bilo. Njeno srce ni izbiralo samo, pač pa so drugi izbirali zanj. Mogoče pride dan, ko se bo uprlo zapovedi drugih in svobodno iskalo.«

Miran nikakor ni mogel razumeti, zakaj govori vse to. Končno ga je v razburjenju prekinil:

»Zakaj govoriš vse to? Povej! Govori! Ti nekaj skrivaš, prijatelj!«

Tinetove besede so neizprosno rezale v Miranovo dušo. Tine je bil pripravljen na vse.

»Ne razburjaj se preveč! Povedal ti bom vse. Sicer pa ni potrebno, da ti še enkrat govorim, kar sem že povedal. — Toda, prijatelj, ne razburjaj se preveč, škodilo ti bo!«

Zaman so bile prijateljeve pomirjevalne besede.

Miran je vedel vse . . . Silno je bilo odkritje, preveliko, da bi takoj mogel razumeti vse in doumeti svojo nesrečo. Kot spodkopan je omahnil na posekano deblo v bližini. Ali je mogoče vse to? Bled je strmел v smrekovje, v prvih trenutkih brez jasne misli. Potem pa se je zavedel. Bilo mu je, da bi kriknil v neznosni bolečini, da bi si z rokami izpraskal srce in strašno bridkost, ki je bila v njem. Stisnjene pesti je dvignil visoko od boli:

»Prokleti človek, ki je pregnal mene iz njenega srca! — O, Kajn vseh Kajnov!«

Potem pa je v naglem sunku povetil skrčene pesti. Zavedel se je, kako smešno je tako početje in nevredno značajnega človeka. — Kaj mu pomaga vse to? Zanj je zgubljena, pa naj še tako glasno izdaja svojo bolečino, ki je brezprimerna. Umolknil je in molčal, dolgo, dolgo.

Glavo je sklonil med dlani in skozi sklenjene prste je kanila blesteča solza. Tine jo je opazil. Strmel je v prijatelja; doumel je njegovo veliko bolečino in ni mu znal pomagati. Bilo mu je neizmerno težko pri srcu.

O, ljubezen, silna, močna, nepremagljiva!

Po dolgih minutah, ki so se vleklye v večnost, se je Miran prebudil. Omahovaje se je dvignil in s sklonjeno glavo iskal nečesa . . . Potem je pobral ovenelo cvetko na izhojeni stezici in jo nesel k ustnam.

»Sestrica, ubožica!«

Privrela mu je solza in kanila na rob belega peresca. Nato jo je vtaknil v žep. Ni se zavedal, kaj dela.

Tine ga je opazoval s priprtimi očmi, ker mu je bilo težko gledati prijateljev žalostni obraz in vlažne oči. Potem se je Miran obrnil k njemu s trpkim smehom in vrgel iz sebe:

»Najlepša hvala za ugodno novico! Povabim te v svoj novi dom, kjer je vladarica moja, kjer je kraljica rož, roža, najlepša med rožami . . .«

Tineta je bilo strah tega smeha. Opravičeno se je bal za prijateljevo jasnost misli:

»Ne bodi hud, Miran!« je prosil.

Miran se je zopet zasmel. Težak, v bolesti porojen smeh je bil to.

»Ne, dragec, nisem hud. Le pridi, da boš videl, kako lepo vlada v svojem sončnem domu! — In pa one prelestne zarje, ki vstaja tam na obzorju, ne pozabi pogledati! — Bratec, le pridi!«

Zamahnil je z roko proti vzhodnemu nebu in se obrnil v smrekovje.

Še enkrat se je obrnil in dejal mirneje:

»Prijatelj, pa ne misli, da sem blazen! O ne, — samo tako mi je prišlo radi neznatne izpremembe v duši. Ha, ha, radi neznatne izpremembe . . . Le miren bodi, pa domov pojdi in vse lepo pozdravi!«

S trudnimi koraki je izginjal v mračnost smrekovja.

Tine je obstal na mestu. Ni vedel, ali bi šel za njim, ali bi obrnil v drugo smer svoj obraz. V duši mu je bilo težko, nepopisno težko . . . Saj je bil brat tiste, ki je uničila prijatelju srečo in mu zagrenila življenje. O, zakaj je moralo vse to priti? — S sklonjeno glavo je blodil do noči po gozdu.

Do vznožja Šmarne gore se zajeda smrekov gozd. V globinah nekje je takrat pela otožna ptica; samotni človek je stopal mimo nje, bled in utrujen . . .

Dih smrti v majski noči, ko so polja ena sama roža, loze eno samo mlado hrepeneče življenje . . .

Takrat je dobil Miran hud živčni napad. Zdravnik je zmajeval z glavo in se bal najhujšega. Pa krepka narava je zmagala slabost.

Prve dni je bilo malo jasnih trenutkov. Iz nejasnosti so vstajale sence, begale in se kopičile v brezizraznost. Sredi blodnih sanj v samotnih urah je nenadoma planil k odprtemu oknu, a se hip nato slaboten naslonil ob zid. Zunaj je bila pomlad; življenje je klilo v stoterih oblikah, valovalo, hrepenelo . . . V njem pa je bila tema, uničena mladost, strto življenje . . . V očeh si bral: smrt v živem bitju —; potem te je skozi vse ure spremljal oni ogenj.

V večnost so se raztegnili žalostni dnevi. V resnici jih je bilo štirinajst. Potem je v težke, samotne ure začel segati svit breztelesne zvezde na nevidnem obzorju; sprva rahlo kot sanja, podzavestno, pomirjajoče. Potem je zaplalo vanj kot sonce v poletna jutra: — Mati! — O sladka, nedoumna, brezprimerna! Edina vredna, da ji človek posveti vse misli, vse ure svojega življenja—.

Novo čustvo se je rodilo v njem, tako silno, da je pozabljal svojo bolečino, da je odpuščal Mariji njen veliki greh. To čustvo je bilo: vdana odpoved največjemu, o čemer je kdaj sanjal, najsilnejšemu, kar je kdaj napolnjevalo njegovo dušo. — In to čustvo se je rodilo iz zavesti, da ima eno samo dušo, kateri sme brez trepeta, da bi bil nekoč prevaran, posvetiti vse hrepenenje uničenega življenja, vse misli, bolne in žalostne.

— O, mati, tvoj sin se vrača. Svet je mrzel, srca tujcev kakor kamen . . . V tvojem objemu so nebesa —.

Nekoč je prišel dan, ko je Mariji odpustil popolnoma. Bela roža ni več cvetela zanj, zarje so ugasnile nad njim . . . Takrat je dolgo v večer sedel med materinimi knjigami. Kot še nikdar se je pogovarjal z njimi. Poljubljal jih je, božal, iskal sledove njenih solz. S trpko bolestjo se je posmehoval lastni bolečini.

Kot rahla sanja je šepetalo od nekod: »Sin moj, bodi njegov!« — Podzavestno je rastle v dušo . . .

Stopil je k predalu pisalne mize in ga odklenil.

»Še enkrat naj vidim vse! Potem nikdar več!«

V predalu so ležali najljubši spomini. Marijina pisma, oveneli šopki, fotografije. Vsak predmet posebe je pogledal, sleherno cvetko suho in ovenelo. Velik rdeč nagel je obledel. Ta je silil v oči, kakor ostra bolečina. — Jesenski popoldan, v njem sonce in njen smeh . . . Ni se znal spomniti nanj. V njem je bilo nekaj, kar ga je omamljalo do nerazsodnosti. Pa kaj, — zdaj je vse končano!

Vse je šlo mimo njega. Vsi dnevi, svetli in sončni, vsi toplosanjavi večeri ob njeni roki. Ni hotel misliti dolgo, ker je čutil, da bi teh spominov ne mogel prenesti. Ubili bi mu dušo in srce. Pograbil je vse ono, kar mu je bilo nekaj pol življenja in vrgel v peč. Z lastno roko je zažgal.

»Minuli so časi in vse moje življenje v njih. Izgubljeni so, za nekaj trenutkov nestalne sreče sem jih prodal. — O, mati, ko bi še živela, razjokala bi se nad sinom — izgubljenecem in umrla! Prav gotovo bi umrla. —«

Žarki plamen v peči je ugasnil. Miran je z užitkom zrl na upepeljene ostanke; z užitkom človeka, ki biča samega sebe radi lastnega neodpušljivega greha.

Potem je napisal Mariji dolgo pismo. Polno je bilo odpovedi v njem, polno prošenj. Zadnje je bilo to pismo, ki je uničilo zadnjo vez med njima.

Večer je priveslalo skozi okno. Hladil je razgreto čelo, blažil trudne misli. Vonj zelenja in rož se je spajal s trpkim vonjem davnin, ko so umirala draga življenja... Iz kupa materinih knjig je dihala neslišno: — Sin moj, zakaj si šel mimo dneva in utonil v noč?

Miran je s trudno roko šel preko čela.

»Zakaj? Zakaj? — Mati, ne vprašuj! Izgubil sem se med svetom.«

Šel je in utonil v brezvezdno noč. Za njim je šel nepokoj.

Iz samotnih polj je rastlo vanj, iz brezčutne teme obzorij: — Sin moj, bodi Njegov! — Še iz drhtenja valov večnohrepeneče reke je vstajala ista prošnja.

»Prepozno, prepozno!« je odgovarjalo v duši.

S povešeno glavo je blodil dalje v noč. — Ali je res prepozno —?

Tik nad Šmarno goro s je pretrgala temna koprena. Prva zvezda je zablestela skozi. Miran je dvignil glavo. V začudenju je zrl to edino zvezdo in bilo mu je kot sinu, ki je našel izgubljeni dom...

V šentviškem stolpu je udarilo ob bron. Ob desetem udarcu je Miran našel samega sebe... Zazrl se je v globino noči ob velikem odkritju in ni našel izraza veliki pesmi svoje duše. Z razprtimi očmi je zrl preko obzidja, kjer so se v motnem svitu ene samcate zvezde belili grobovi; z razprtimi rokami je razodel tišino večno speči:

»Vrnem se mati!«

In od tam je tiho, šepetajoče priveslalo v Miranovo dušo:

»Sin moj, zdaj bom mirna!«

Milijoni zvezd so premagali temo.

*

V vročem julijskem soncu se je kopala zemlja. Sredi poldnevov so rože zapirale omamljene glavice in jih povešale. Žejalo jih je tako neskončno! — Na obzorju ni bilo meglice. S cest je vstajala žarkost in njih belina je skelela v oči. Sredi poldnevov so zamrla življenja v razbeljenem vzduhu. Marija je bila pripravljena za odhod. Domov je šla. Tine ji je pisal, da je vse v redu. Nasmešek tihe radosti je vdolbel dražestne jamice krog njenih usten.

Kovčeg je ležal na mizi in poleg njega krasen šopek: Idino darilo Marijini materi. Hotela je pokazati, kako lepe rože zna vzgajati njena roka. Pa so tudi res bile čudovite.

Marija je odprla predal v omari in vzela iz njega zavitek. To je bilo za Tineta. Potem je vzela plašč in rokavice. Ozrla se je na uro. Prezgodaj je bilo še za odhod. Mala razburjenost se jo je lotevala. Stopila je od okna do okna, se ozirala doli na vodo in še preko polja v loze. Lepo je bilo vsepovsod. Najraje bi bila z enim samim objemom prižela nase vso ono lepoto. Z žejnimi očmi se je poslavljal. Pa ne za dolgo. Spomnila se je na zadnje Miranovo pismo. Zganila se je. V njem je bilo nekaj, česar ni mogla razumeti. Ona tiha vdanost, prošnja naj mu odpusti, ker se je predrznil ljubiti njo, belo rožo. To je bilo preveč. »O, Miran zakaj tako? To boli... Saj ti nisi kriv, da si me ljubil. Tudi jaz nisem sama kriva, da sem te pahnila v nesrečo. Stokrat ljubše bi mi bilo, da bi mogla ostati zvesta tebi. Pa sem bila kakor peresce v vetru.«

Poiskala je pismo pa se nagnila čezenj.

»Marija, odpusti mi, ker sem si dovolil ljubiti tvojo belo dušo! Greh je bilo to, tatvina. Pa nisem mogel drugače. Kradel sem tvojo ljubezen in ker sem imel zaprte oči, sem mislil, da mi jo daješ sama. Ljubezen, kakor je bila moja, je slepa. Danes me lahko razumeš, saj sama ljubiš, kakor sem jaz nekoč v onih lepih dneh.«

Marija si je otrnila solzo. Doumela je njegovo ljubezen in njegovo bolečino.

»Bridko je spoznanje, da nisi rojena zame, kruto, pa prenašal ga bom za pokoro. Ne smem te ljubiti, to je tvoja želja in zato mi je sveta. In če bi mi rekla, naj umrjem, bi umrl za tvojo srečo. Bog ve, da bi umrl.«

V bolnem razmišljanju je shranila ta zadnji spomin.

Pred vrati sta se srečala z Jankotom. Spremljal jo je skozi drevored na kolodvor. V žarkost julijskega popoldneva so begale smejoče se oči, hrepenenje ljubečih src je rastlo v sinjino neba. Duši obeh sta vriskali od razkošnega čustva ljubezni. Jankotova roka je v nežnem hrepenenju iskala dekletovo.

Ob slovesu je mehko stisnil belo roko:

»Pridi kmalu, dragica!« je šepnil. »Brez lepote bodo dnevi brez tebe, poletne noči brz poezije.«

V očeh mu je zagorelo, roka se je tesneje spojila z Marijino. Deklica se je zdrznila in povabila oči. Strah jo je bilo tega ognja. Čutila je, kako je vzplala kri v njem. Čutila, kako se je isto prelilo vanjo. Njena roka je trepetala v njegovi, ki je bila vroča. Ni si upala dvigniti oči. Na dnu srca je živo vedela: »Miran ni ljubil tako!«

Pred postajo je pribrnel avto. Iz njega je skočila Ida z materjo. Dvoje kot noč temnih oči je iskalo Jankotovih. Pogleda sta se srečala. V Idi je zadrhtelo omamno, Jankotu je bilo, kot, da mu je odkrita nova skrivnost. Podzavestno je to čutil, a jasno se ni zavedal.

»Pozdravljena!« je hitela Ida stiskati Marijino roko.

»Veš, brat pride domov. Ponj sva prišli z mamó. — Piši kaj!« je še zaklicala in zbežala na peron.

Marija se je smehljala, Janko pa je zrl za vitko in lepo črnolasko in molčal.

Kot ogenj je ta temnooka krasotica; led bi se raztopil pod njenim pogledom, tako silen je! — Marija pa je bela roža; oči: pesem sinjine nebes —.

Ob povratku je Janko pozdravil Ido. V dekličinih očeh se je užgalo, objelo jo je omamno čustvo, da ji je vztrepetal sleherni živec v mladem telesu. Saj je bil tako moško lep ta človek! Kot v sanjah je prišla za krmilo in odprla motor.

Janko ni prezrl njene omotičnosti. Vročá kri v njem je vzkipela in sam ni vedel, kdaj je prišel domov. —

(Dalje prih.)

24. SEPTEMBER — SLOMŠEKOV PRAZNIK

Kakor navadni ljudje praznujejo svoj rojstni dan, tako praznuje tudi Cerkev rojstni dan svojih otrok, za kar pa smatra dan njihove smrti. Takrat namreč odide vsak v brezkončno večno življenje, ki se s tem dnem začneja.

Tako je tudi smrtni dan škofa Antona Martina Slomška, 24. september njegov praznik, ki ga bomo, kakor upamo, kmalu praznovali tudi v cerkvi.

Zaenkrat bodo ta dan praznovali zaradi razpisa ministrstva prosvete vse naše šole in je na ta način tudi slovenski narod dobil svoj narodni praznik, kakor ga imajo Srbi na dan sv. Save in Hrvatje na Strossmayrov dan.

Prav gotovo pa Slovenci ne bomo pustili, da bi se ta praznik praznoval le v šolah, ampak bomo tudi skušali po vseh naših društvih ta dan ali nedeljo po tem kar najslovesneje praznovati v naših prosvetnih domovih. Preobilna je snov, ki je shranjena v Slomškovih spisih samih: v Drobtinicah, v Blaže in Nežici, v raznih prijetnih pripovedkah in pravljicah za otroke, v povestih, življenjepisih in nabožnih spisih. Mohorjeva družba je izdala

1900 spominsko knjigo ob 100 letnici njegovega rojstva, v zadnjih dveh letih pa obširen življenjepis z vsemi njegovimi deli. Tudi naši katoliški časopisi so že vsa leta, zlasti ob njegovih jubilejih, najbolj pa ob velikih Slomškovich praznikih letošnjega leta prinesli tako obilno snov, da za praznovanje Slomškovega praznika 24. septembra nikakor ne bomo v zadregi. Tudi naš list je pred dvema letoma prinesel daljši članek »Kaj je storil Slomšek za slovensko ženo«, ki bo zlasti v ženskih in dekliških odsekih lahko uporabljiv. Tiste dni lahko naša društva porabijo tudi za to, da zberejo podpise za beatifikacijo v tistih krajih, kjer so zadnjič podpisovanje zamudili ali prezrli.

24. september bodi Slomškov praznik tudi za naše žene in dekleta!

Dr. Lovro Sušnik:

ŽENSKI POKLICI

(Tiskano kot predavanje na soc. tečaju K. A.)

(Nadaljevanje.)

VI. ZDRAVSTVO

Negovanje bolnikov je star ženski poklic in se v novejšem času čedalje bolj razrašča. Katoliška ljubezen do bližnjega je navdihnila redovnice oz. članice kongregacij za izvrševanje tega dela usmiljenja; tako so bile ss. usmiljenke dolgo tipične predstavnice tega delovanja. V 19. stol. so jim sledile slične organizacije pri drugih verah (n. pr. pri protestantih diakonise itd.), dalje sestre Rdečega križa in končno svobodne sestre *bolničarke*. Šele te izvršujejo svoje posle za polno plačo, pri prejšnjih se je vršilo to popolnoma ali vsaj deloma zastoj.

Poklic je navadno vezan na bolnišnice, klinike, sanatorije i. dr. zavode, ki se z naraščanjem socialne medicine širijo tudi po deželi, je pa lahko v ugodnem slučaju tudi prost. Je težak in zahteva mnogo samopremagovanja. Pogoj je trdno zdravje in dobri živci. Delo v bolnišnicah obsega poleg splošne oskrbe bolnikov lahko še pomožno delo pri operacijah (asistentka) in pripravah zanje, pri ortopediji (ortopedska telovadba, masaža), čuvanje v umobolnicah, a neredko še razne gospodinjске posle, zlasti kuho (za dieto) i. dr.

Drugod so zaposlene tudi pri občinah ozir. na deželi, kjer je njihovo opravilo obiskovanje in oskrba potrebnih bolnikov, pomoč in navodila mladini pa tudi starini itd. Priprava za te poklice se vrši v šolah za bolničarke pri drž. ali pri večjih (z vsaj 4 odd.) banovinskih i. dr. bolnišnicah (tudi v Ljubljani): šola traja 18 mesecev; za sprejem zadostuje osnovna šola in vsaj 18 let starosti. Po 2 razredih srednje šole se vstopi lahko v 2-letno šolo za zaščitne sestre Rdečega križa v Valjevu. Absolventke postanejo lahko tudi učiteljice na teh šolah. Višje organizirane po so 3-letne šole za strežnice (zaščitne sestre) v Belgradu, Zagrebu, Skoplju in Ljubljani. Belgrajska je združena s šolo Rdečega križa, zagrebška je v sestavu ondotne šole za narodno zdravje, ljubljanska pa v sestavu Higijenskega zavoda. Tudi na teh

šolah lahko poučujejo poleg zdravnikov i. dr. diplomirane strežnice, ki so absolvirale prej srednjo šolo ali učiteljske, napravile izpit iz pedagogike in vsaj 6 mesečno prakso. Po 5 letih učiteljske službe so lahko celo direktorice.

Druga panoga zdravstva, pri kateri so žene udeležene, je nega dojenčkov in dece sploh. Ta poklic zahteva zlasti dosti pazljivosti, čistosti in zanesljivosti. Pripravlja pa nanj (po mali maturi) enoletni tečaj pri državnem zavodu za zdravstveno zaščito mater in dece v Ljubljani. S časom bodo te *otroške negovalke in vzgojiteljice* morda dobile čedalje več zaposlitve, čim bolj se bo zdravstvena kultura dvigala.

Babiški poklic, ki tudi spada sem, je od nekdanj ženska stvar. Dasi imamo dandanes že zavodne babice v porodnišnicah pa okrajne ozir. občinske, je vendar ostal ta poklic z nekimi omejitvami svoboden in zavisni uspevanje v njem ne samo od osebne sposobnosti, ampak tudi od naseljenosti delokroga. Je pa zelo odgovoren in često naporen. Pripravljajo nanj šole za babice (tudi v Ljubljani), ki trajajo 18 mesecev; za sprejem je potrebna starost vsaj 24 let in vsaj osnovno šolska izobrazba.

Tudi visokošolski študij *medicine* je ženi dostopen; precej jih ga je že dovršilo in so že dalj časa v praksi. Leta 1930./31. je bilo pri nas v državi 292 medicink zraven 975 medicincev, torej že precejšen odstotek. Študij je drag, dolgotrajen, naporen in odbija celo večino moških. Vendar je zdravniški poklic po drugi strani tako globoko etičen in socialen, da more goditi tudi ženski naravi, zlasti v nekaterih specialnih panogah, kot za otroške bolezni, porodništvo z ginekologijo, notranjo medicino sploh, zobno zdravništvo, zdravljenje v kopališčih in še druge izmed ca. 20 specialnih strok. K temu pride še udejstvovanje v higijenski službi (otroška, šolska higijena) pa v čedalje širši socialni medicini ter v zdravstveni prosveti sploh, ne glede na poučevanje v raznih šolah. Tudi v upravi so mesta (srezki sanitetni referent, občinski zdravnik ozir. zdravnica) ne le v splošni zdravstveni, temveč tudi v mnogih drugih resorih, a bo dostop do njih za ženske verjetno težak.

Pa še *veterinarke* bomo dobili: l. 1930./31. sta študirali že dve ob 350 moških. Lotile se bodo pač le male prakse (zdravljenje malih domačih živali), zdravstvenega raziskovanja v laboratorijih (asistentke) ali upravne službe.

Bolje kaže *farmacija*, ker ne zahteva zunanje službe in je tudi sicer pretežno kemijski ozir. prirodoslovni študij ženski bolj prikladen. Leta 1931./32. je bilo v Zagrebu med 390 farmacevti že precej deklet. Tudi kot magistrice in lekarnarice so se žene že izkazale in zadovoljivo delujejo.

Še eno vrsto ženskih poklicev lahko omenimo v tej zvezi, namreč *učiteljice telovadbe in sporta*. Tudi telesna kultura se močno širi in bo čedalje več povpraševanja po strokovno izobraženih močeh. Saj jih potrebujejo že srednje i. dr. šole lepo število, a tudi za razvoj sporta ne bodo odveč (n. pr. plavanje, ritmična gimnastika). Opozoriti je treba na to posebej še, ker se je odprla v Belgradu dveletna višja šola za telesno vzgojo. Zahteva se za sprejem poleg mature starost izpod 25 let, dobro zdravje in sportna ter telovadna predizobrazba (gl. »Slovenec« 27. sept. 1935, str. 7).

VII. SOCIALNA ZAŠČITA

Sem spadajoče poklice smo deloma že omenili pri gospodarstvu, pravu in medicini. Je vrsta ustanov in zavodov, ki spadajo v resor socialne politike, v katerih bi ženske mimo običajnih pisarniških pomožnih zaposlitev lahko reflektirale tudi na boljša, celo akademska službena mesta, v kolikor so ali še bodo na razpolago, ker razvoj na tem polju še ni pri kraju.

Opozorili smo že na OUZD, Pokojinski zavod, borze dela, zavarovalnice, ki zaposlujejo moči raznih strok in stopenj (psihološke ozir. pedagoške, pravne, zdravstvene, tehnične, narodnogospodarske i. dr. vrst). Ali pa ne bi rabili n. pr. pri inspekciji dela še obrtnih inšpektorice, šolskih socialnih delavk, mladinskih skrbnic, svetovalk za izbiro poklica, posredovalk za delo, oskrbovalk revežev, sirot, invalidov, mladinskih sodnic itd.? V drugih državah imajo marsikje (v Nemčiji, Švici, Č.S.R. i. dr.) prav v tej smeri več ženskih poklicev, navadno kombiniranih z zdravstvenim delokrogom, ter tudi šole, ki dajejo temu tudi primerno vzgojo. V Pragi n. pr. je dvoletna višja šola za socialno skrbstvo (po maturi), ki pripravlja za neštete in podobne poklice po socialnih ustanovah ali izven njih, v javni ali privatni službi, v splošnem socialnem skrbstvu, socialno zdravstveni negi, v boju proti jetiki i. p. Na Pruskem imajo večje število dveletnih »Wohlfahrtsschulen«, drugod zopet ženske socialne šole itd. Gotovo je tudi poleg prostovoljno karitativnega in zaščitno misijonskega prizadevanja še veliko polja za redne ženske poklice. Saj imajo ženske poseben smisel za skupnost, za življenje in se lažje zažive v druge duše. Celó kot policijske in jetniške uradnice so se ponekod obnesle. Sploh bi ženska spričó svojega čúta za odgovornost in smisla za celotnost s svojim delom ugodno vplivala v vsem javnem življenju.

(Dalje prihodnjič.)

P. D. B.:

VZGOJITELJ IN ČLOVEK

Nekateri vzgojitelji menda pozabljajo, da so bili ljudje. Da so še sedaj zmotljivi ljudje, skušajo zakriti. In vendar ni vzgoje brez mladostnih spominov in ne zburjanja spoznanja brez lastnega spoznanja. Čudni vzgojitelji to, ki niso ljudje; mislim ljudje v vzgojnem smislu. Ki, kar je človeškega na vsaki starostni stopnji vzamejo zgolj teoretsko; zdravih mladostnih pretefov, obilice dogodivščin, iznajdb in načrtov mladine, veliko ropota za prazen nič, zdrave brezmiselnosti brezuspešnih poiskusov, mladostni izliv, ki mu drugega ne manjka kot trohica smotra in cilja, ne vzamejo dobesedno resno. To so skoki v življenje, ki jih pravi vzgojitelj s smehom doživlja, ne pa zdihovaje prenaša. Kdor nima intuicije za mejo dostojnosti in moči za omejitvev prestopkov, se seveda z veseljem vrže na te namišljene prestopke in jih z veliko potezo uniči, da ne nastanejo iz njih oni zli duhovi, ki jih ni mogoče več strahovati. Človeško od nečloveškega ločiti, je pri dečku težje kot pri mladeniču; ne isto v enaki meri pri deklici in dekletu. Zdrava fantazija hrani rast duha. Zburjajoča se čútnost potrebuje odvodnikov. Uporab-

ljati neškodljive, ali vsaj manj škodljive odvodnike, kaže na pedagoški razum in pogum. Vzgajati k prostodušnosti, kar je velika umetnost, ki jo je mogoče le na posameznika uporabljati, nikoli na maso, to je višek vzgojnega razumevanja. Kdor usmerja svoja dejanja na pametne smotre, je gotovo že kdaj v življenju ljubil nesmotrnost; kajti nesmotrnost mladosti je večkrat nevede pametna smotrnost narave.

Dr. Marg. Csaba — V. Lovšin:

DEKLETOVA POMLAD

(Nadaljevanje.)

V.

MODA

19. KAJ JE ZA NAS MODA?

Moda je zelo mogočna gospodarica. Toda skoraj nikoli dobra. Že mnogokrat je pahnila v nesrečo družino, poštene može napravila za goljufe, dostojne žene zapeljala v lahkomiselnost, in nedolžne deklice postavila na cesto. Zavidljiva čuda obleke, blesteč okras, elegantni vozovi so napolnili ječe in zapečatili usodo nešteti žene.

Ali naj potem sploh vse zavržemo in obsodimo, kar je v zvezi z modo?

Ne boj se, ne mislim na to, da bi ti svetovala, hoditi v nemodernih oblekah. Vendar moraš imeti popolnoma jasne pojme o modi, ker prišel bo čas, morda je že tu, da boš morala samostojno skrbeti za svoje zunanje življenje.

Brez pomisleka se lahko ravnaš po modi, dokler moda spoštuje zakone dostojnosti in lepote, dokler ima obzir na tvoje zdravje in na tvoje gospodarsko stališče. Lahko se tudi veseliš lepe oblike in barve, s katerimi te moda krasi in po pameti lahko uporabljaš njene muke na tvoje naravne oblike in barve. Ne smeš pa biti sužnja mode. Ne sme ti biti nekaj že zato lepo in poželjivo, ker je moderno. Na žalost je zelo mnogo, kar se danes nosi, nič drugega kot lepo, in kar je še slabše, prirejeno pogosto samo za nizkotne in ponižujoče misli. Naravna lepota deklice je motena in pokrita z oblikami, ki imajo samo to nalogo, da vzbujajo čutnost.

Tudi enoličnost v modi, na katero danes tako pogosto naletimo, je znamenje pomanjkljivega življenja. Izvira iz stremljenja samo maso povdariti in prezreti osebnost. Ne vdaj se temu, skrbi, da ima tvoja obleka osebni povdarek. Tvoja zunanost mora biti izraz tvojega bistva. Ne vdaj se v to, in ne bodi neizobražena in neznačajna, da se ti bo brez izbire zdelo vse lepo, kar je moderno. Prestrašila bi se, ko bi vedela, kdo največkrat modo dela: na pol izobražen svet (jara gospoda) iz Pariza ali Dunaja, kaka dama, ki je v vsakem oziru oporečnega glasu; da celo izmišljotine črnskih plesalk prav točno posnemajo v stari krščanski Evropi.

Ohrani lepoto svoje duše, potem bo tvoje telo tudi lepo v svoji mladosti čistosti in nikar ga ne skruni z mamili vlačug in zločink.

20. SKRB ZA LEPOTO

Odkar ženska ve — in že prva žena je vedela — da je lepa, se je tudi trudila, da si ta od Boga podeljeni dar ohrani in pomnoži. To je dobro. Edina sredstva za to so: zdravje, notranja moč in čistost, zunanja zmaga in red. Obleka in kič ne pripomorejo bistveno prav nič k temu. Obleka ne naredi človeka«, pravi slovenski pregovor.

In poglej današnji ženski svet! Spomnila sem se pravljice, ki ti bo gotovo ugajala:

Nekoč je bil neki lovec, kateremu je prišla na strel divja gos. Bil je pa neroden, strel je na pol zgrešil in goska je izgubila samo svoje lepe črne krivčke. Ostala sta ji samo dva. Uboga revica! Tako skažena vendar ni mogla domov. Vsakdo jo bo zasmehoval! Podala se je na pot in po dolgem in napornem potovanju je prišla v neko bičevje, kjer so stanovale tudi divje gosi.

Glazen smeh je sprejel ubogo živalco, ko so videle druge njen repek, in vsa mlada gosja družba je obletavala in plesala okrog gosi.

Toda glej, tedaj priraca nekaj starejša gos, si ogleda tujko, jo poškili od vseh strani, zmaje modro s svojo gosjo glavo, odpre kljun in reče: »Zakaj se vendar smejete, meni se pa zdi rep z dvema peresoma prav lep, kajti prepričana sem, da je to najnovejša moda!« In njena prijateljica je še pristavila:» In meni se zdi, da bi tak rep nam vsem dobro pristojal!«

In že drugo jutro so prebivalci bičevja doživeli presenečenje, da so imele vse mlade goske v repih samo dvoje peres. Dobrim gosjim materam je srce krvavelo, ko so morale puliti lepa peresa svojim hčerkam, toda tretji dan, so pulile že tudi svoja nemoderna peresa, ker niso mogle racati okrog tako »predpotopno«.

Ali se ne spomniš pri tem na populjene obrvi, po nepotrebem pozlačene zobe, našminkane obraze, nabarvane nohte in kričeče rdeče ustnice? Včasih smo se smejali nekulturnim narodom, ako so se barvali, ali ne delamo mi isto? In kako je vendar Bog lepo ustvaril mlad obraz! Njegovo nakaženje z barvo in škarjami lahko brez nadaljnega pripisujemo grehu. Ali boš v tem sodelovala? Imej vendar pogum, da zavrneš zahteve mode, ker hoče najboljše in najlepše v tebi uničiti. Še enkrat ti rečem, to je moda vlačug in ti se ponižaj, ako ji brez premisleka slediš.

Skrbi, da boš zdrava, neguj svoje telo, drži svojo kožo čisto in snažno. Tvoji zobje naj bodo v redu in ne boj se zobozdravnika. Negovana in zdrava usta so posebno lep okras ženske. Skrbi tudi za svoje roke; ako moraš opravljati trdo delo, obleci rokavice in umij nato roke s toplo vodo in mehkim milom. Ako moraš delati v vodi ali z vodo, uporabljaj dobro ročno mast. Snažnost rok je tudi za zdravje važno, kajti velikokrat so bile že roke razširjevalke bolezni! Tvoji nohti naj bodo redno čisti in dobro ostriženi.

Telovadi, potuj, daj da bo v tvoji sobi svetlo in zračno, jemlji hrano vedno redno in skrbi za dobro prebavo. Tedaj boš vesela in lepo cvetela kakor roža.

21. SHUJŠEVALNA KURA (Vitka linija)

V današnjih dneh je shujševalna kura ena najbolj nevarnih zahtev mode. Ker so nekateri voditelji mode odredili, da je moderna samo prav suha, skoraj breztežna postava, drevi večina ženskega sveta za tem idealom popolnoma slepo.

So telesa, ki se nočejo zrediti, kljub temu, da so popolnoma zdrava in ostanejo kljub vsemu blagostanju suha in tenka. Ti ljudje so že po naravi tako ustvarjeni in jim ravno tako ne koristi poskus, da bi se zredili, kakor drugim, da bi shujšali. Tako se tudi ne more majhen človek narediti velikega in velik ne majhen postati. Vitka postava je lahko prav ljubka in privlačna, kakor tudi majhna. Zatrjevati pa, da je samo suha ženska lepa, je bedarija. Nihče ne dvomi, da so stari Grki dobro vedeli, kaj je lepota, posebno še ženska lepota. Ohranjeni kipi nam kažejo žensko vitko s polnimi zaokroženimi oblikami. Pa ne samo bedasta, neokusna in neolikana je ta zaljubljenost v suhoto, lahko povzroči razne usodne telesne škodljivosti. Vsled pomanjkanja hrane izčrpano telo je še enkrat tako občutljivo za bolezenske kali in le prepogosto je modna norost stala neizmerno veliko denarja, skrbi, stiske in bolesi in končno celo življenje. Posebno za mlado telo obstoji nevarnost, da postane žrtev strašne človeške bolezni, jetike. Shujšano telo deklice se ne more razvijati za poznejšo nalogo materinstva in posledica je dolgoletno trpljenje.

Bodi zato ti pametna in ne boj se, da bodo tvoje oblike prepolne. Ostala boš vitka, če nisi lena za umivanje, ako se dobro hraniš, skrbiš za redno gibanje in predvsem pridno delaš. To zadnje tudi tedaj, ako te prav hočejo prepričati, da ti ni treba delati. Delo ni naloženo ljudem zaradih socialnih razmer, ampak je zapoved božja, zapoved narave in nihče ne ostane neka-znovan, ki zaničuje to zapoved.

(Dalje prih.)

Ž E N A I N D E L O

Valant Milan:

NOČNA ZAPOSILITEV ŽENA

Mednarodni dogovor, sklenjen pri Mednarodnem uradu dela (MUD) v Ženevi, prepoveduje ženam delo v industrijskih obratih od 10 zvečer do 6 zjutraj. Odkar je bil sklenjen ta dogovor, ki ga je uzakonilo mnogo držav, je obstajalo tudi stremljenje dogovor spremeniti. Leta 1934. je tudi dejansko bil sprejet osnutek za spremembo.

Po tej spremembi so nekatere žene izvzete od prepovedi nočnega dela in sicer v teh-le slučajih:

Če so v obratu zaposleni le člani družine; v slučaju višje sile, ki je ni bilo mogoče predvideti; če gre za predelavo surovin ali drugega materiala, ki bi se mogel pokvariti, če bi se delo prekinilo; v sezonskih pod-

jetjih, kjer se more skrajšati delovni čas za dobo 60 dni od 11 na 10 ur; v deželah, kjer klima prav posebno otežuje dnevno delo, vsled česar se more nočno delo skrajšati pod pogojem, da se nadoknadi z dnevnim delom; končno če je zaposlena žena kot nadzornica, ker v tem slučaju ne opravlja ročnega dela.

Za industrijska podjetja se smatrajo predvsem:

- a) rudniki, kamnolomi in vse vrste ekstraktivne industrije,
- b) podjetja, v katerih se proizvodi izdelujejo, čistijo, popravljajo, dovršujejo, pripravljajo za prodajo, ali v katerih se predelujejo. Sem spada tudi ladjedelstvo, industrija za rušenje materiala ter proizvodnja, transformacija in prenos pogonske sile,
- c) gradnja, obnova, vzdrževanje, popravljanje ali rušenje zgradb, železnic, tramvaja, пристanišč itd.

Pod izrazom »noč« se razume čas od najmanj 11 zaporednih ur, ki obsega dobo od 10 zvečer do 5 zjutraj.

Krščansko strokovno gibanje je načelno proti izjemam, ki dovoljujejo zaposlitev žena v kateremkoli smislu, ker je taka zaposlitev protinaravna in se ne more z ničemer opravičiti.

Kar se tiče spremembe pojma »noč«, pride pri tem v poštev vprašanje dvošihotvne zaposlitve. Toda proti taki zaposlitvi je delavstvo iz zdravstvenih, нравnih ter socialnih ozirov. Pri sistemu dveh šihov pade en ših v nočno dobo in mora žena torej delo ponoči nastopiti ali zapustiti ter napraviti v nočnem času precej dolgo pot z doma oziroma obratno. Da se izognemo takim razmeram, se mora »noč« čim bolj razširiti in paziti, da je v tej dobi žensko delo strogo prepovedano. V tem smislu je predložil nek francoski poslanec parlamentu zakonski predlog, po katerem naj bi trajala »noč« od 7. zvečer do 6 zjutraj.

K O L O D V O R S K I M I S I J O N

Sestra Gregorija:

O TEŽKEM MISIJONU

Od najinega zadnjega srečanja, sestra, je dolgo. Toda kljub temu in pa tvojemu ponovnemu vprašanju: »Zakaj se več ne oglasiš?« in očitaniu: »Si morda pozabila na nas?« te prisrčno zagotavljam, da sem bila prav te mesece mojega molčanja bolj kot kdaj v tesni duhovni zvezi s teboj. Kako in zakaj — morda v tisti najlepši uri, v uri najinega resničnega srečanja.

Toda k stvari: *Misijon Caritas sestre pri moralno padlih*. Mislim, da je najbolje, da te seznanim s Klosterneuburgom. Toda ne radi njegovega središča vsega liturgičnega gibanja v Avstriji, temveč zaradi nekaj čisto drugega. Lega tega mesta je tako čudovito lepa, da sem jo pogosto primerjala z rodnim tam daleč. In prav ta skupnost v lepoti in pa Donava, nosilka njihovih srčnih pozdravov v domovino, kamor teče ob njegovem vzhodu, sta mi

mnogokrat pomagali preko težkih ur domotožja. Ob pogledu na zelene griče ljubke in domače, pozabiš skoraj na bližino velemesta-Dunaja, ko ne bi bilo tam v Martinovi ulici dolgega, belega poslopja z napisom: Bolnica za spolno bolne žene in dekleta. Da, Dunaj, ti vabiš in kličeš s svojim velikomestnim življenjem; ta bolnica pa že s svojim obstojem samim opominja in svari.

Prvi vtisi, ko vstopiš v to čudno, svojevrstno bolnico, so čisto posebni, neusmiljeno težki kljub modernim, solnčnim in zračnim prostorom, si za trenutek zaželiš prostosti, svežega zraka, toplega sonca; kot človek, ki ga obhaja slabost. Dobro mi je še v spominu, kako sem se hotela takrat obrniti in hiteti daleč, daleč! Ljubezen Kristusova, ki me je silila in priganjala, pa je bila močnejša.

Le nekaj slik, da se bo razlil vsaj del te neskončne bridkosti raz moje duše!

Dekle z velikimi, črnimi očmi in tujim obrazom. Njen patron je velik svetnik; z boleščjo v srcu sem jo vedno poklicala, radi njega in nje. Toda morda je pa prav po njegovi zaslugi silna razdvojenost te deklinške duše, — neprestano nihanje med nebom in peklom, — prišlo danes spoznanje. Otrok vojne brez očeta. Popolnoma nevzgojen in brez posebnega varstva, se mu vendar posreči dobra služba. Ni se ji treba boriti z lakoto kot toliko drugih. In prav vsled slednjega se ji priključi »dobra« prijateljica, s katero postane stalni gost zakotnih predmestnih gostiln, število njenih prijateljev se ne da prešteti. Posledica greha — bolezen lupus, ki jo drži kot divja zver v krempljih; če se ji zljubi, jo za nekaj trenutkov izpusti, da s podvojenim veseljem tava po svobodi, nato pa še silneje zagrabi. Radi boleznici mora ponovno v Klosterneuburg. Globoko potrta je. Toda zdi se mi, da je to pot kot globoko zrahljana zemlja. — »Zakaj moram toliko trpeti, ko sem se vendar toliko časa pošteno zadržala?« — »Ti si še upaš vprašati: zakaj? Saj imaš toliko za popraviti! Ali ni Bog dober, da te hoče očistiti v trpljenju?

Blondinka z namazanimi ustnicami, razposajena in predrzna od nog do glave. Nezakonski otrok. Mati, ki je hodila in hodi slaba pota, stanuje v predmestni baraki. Takoj po izpustu iz šole je šlo dekle služiti. Vabilo jo je življenje in jo zvalo. In takrat — »sama ne vem, koliko časa je že« — jo je zajela noč. — Danes je posebno razigrana. Pripoveduje in koketira na vse strani ob vsaki priliki. Toda, ali ne domuje v teh očeh še nekaj drugega? K luči hočem pomagati temu. »Vendar se da tudi drugače živeti; se bo dalo tudi pozneje, ko bodo pota zasuta. Tudi tako brez vrednosti in smisla živeti?« — «Ne, dolgo res ne morem več tako živeti, — toda zaenkrat sem pokvarjena in moram tudi ostati pokvarjena!» — V nasmehu joče nekdo...

Bolje nekoč v življenju preveč zaupati, kot pa suniti koga proč od sebe, ker mu ne zaupamo. Vendar me nekoliko jezi, da sem se dala tako »spejljati«. Slabotna, zanemarjeno elegantna, z zaspanimi in objokanimi očmi razburjeno zagotavlja, da zdravnikova ugotovitev ne more biti na noben način pravilna. Saj živi že štiri leta vsa srečna doma pri poštenih starših, odraslih bratih in sestrah, s katerimi se sedaj dobro razume. Kar je bilo pred

Klosterneuburg. S X zaznamovano poslopje je bolnica.

leti, je pozabljeno. Edina opora je bolni materi. — Pa se je morala radi nekega starega slučaja javiti pri stražnikih, hoteč obravnati s preteklostjo. No in ti so jo poslali v Klosterneuburg. Od sramote si mora reva vzeti življenje. Ubogi starši! Sprašujem, pomirjam. Pripovedovanje je gladko, brez vsakih presledkov. Pomilovanja vredno, ali ne? — Na ta ali oni način ti bomo pomagali iz nesreče! — Pa mi zašepče v uho njena »prijateljica«: »Prav danes sva bili skupno odvedeni iz istega hotela.«

Sedemnajstletna s kmetov je šla za delom v velemesto. Bolje: ena več v četi brezposlnih. Težko prihranjen denar je kmalu porabljen. Zato išče prenočišča v domu, ki je za tiste, ki so brez strehe. Toda še vedno je premalo domov za čisto ubogē. Domov — ne zakotij! Nekaj dni je močna kljub praznemu želodcu; nato pa svoje najdražje zastavi za to. Zbudi se v sramoti in kesanju vsled spoznanja. Na njeni daljni poti gradimo mi.

Kljub pestrim slikam z dneva v dan isto, strašno doživetje. So li to slike? Žal, ljudje so to. Ljudje z dušo in telesom; z dušo, ki je izšla iz roke božje z znamenjem hrepenenja.

In sestra, bi najraje rekla vsaki izmed teh osemdesetih: odpusti, da sem bila obvarovana po njegovi milosti vsega tega; po milosti njegovi, kateremu si tudi ti tako ljuba. Tako ljuba; moje oči niso dovolj ostre, da bi tudi na tvoji glavi zagledale krono — tvoje zvesto stopanje do tvojega, trdega, vprav tvojega trdega križa.

V naši sredi so. Na delo! Vsak trenutek je dragocen in mora biti prav porabljen za zdravljenje telesa in duše. Bolnice so v zdravniški oskrbi, ki je popolnoma moderna in temeljita. Zdravljenje traja 8 do 12 tednov, včasih tudi dalj časa, ker je zdravniška preiskava navadno v dopoldanskih urah in ker bolnice navadno niso navezane na posteljo, je ves preostali čas po-

svečen zdravljenju njihovega usmiljenja vrednega duševnega stanja. Kot najboljšo zdravilno sredstvo se je izkazalo delo. In res se ne govori zastonj toliko o terapiji dela. Bolnice, mlade in polnoletne delajo v pralnici, likalnici, šivajo, vezejo, pospravljajo, delajo na vrtu, hlevu. To je izprva za nje nekaj nemogočega. Odtegujejo se delu na vse mogoče in nemogoče načine. Nikakega navdušenja in veselja ne opaziš pri njih, toda z doslednostjo in neomajnostjo jih polagoma privedeš tako daleč, da same hite ob določenem času na delo, brez vsakega prigovarjanja. In s tem si dosegla vse. Delo jim ni več v breme, temveč v potrebo in veselje. Tako si jih zbudila iz omotnih sanj prejšnjega življenja in si jim pokazala pot v resnično življenje. Dogodki preteklih mesecev izginejo, živeti začenejo s sedanostjo. Seveda dobijo za svoje storjeno delo neko določeno denarno odškodnino. In ti pri nas zasluženi novci so navadno edini pri zapustitvi zavoda, ki jim pomagajo preko težkoče do drugega zaslužka.

Med ure resnega dela so pa vpletene tudi proste ure. Njih pravilna uporaba pa je silno važna. Tu se poizkuša naša dekleta usmeriti k dobrim družabnim igram, k petju poštenih pesmi, k narodnim plesom, k čitanju dobrih knjig, poiskujemo razpravljati tudi splošna, kot tudi zasebna vprašanja.

Pri delu kot v prostem času si z njo v neposredni bližini. Doseči moraš s silno pozornostjo, popolnim obvladanjem same sebe, s pravilno materinsko, sestrinsko ljubeznijo in skrbjo, da se ti razodene v vsej svoji onemoglosti, šibkosti in revščini. In le takrat ji moraš kot močnejša ponuditi roko k vstajenju, v katerega upaš. — Ti upaš v vstajenje vseh teh? Upam in vedno znova upam, četudi je ta ali ona četrtič, šestič in tudi desetič pri nas.

Ta misijon ne sme biti in ne more biti brezuspešen in brezsmiseln! Tisto, kar nam daje pogum in ponovno veselje, je zavest, da smo poleg telesnega zdravja tudi njeni duši dalje pomagali na njeni težki poti in da seme, položeno v brazde njene duše, mora nekoč vzkaliti — četudi šele v njeni zadnji uri.

P O Ž E N S K E M S V E T U

Otroci v družinah. Nekje čitam: Rojstvo otrokovo v družini je vesel dogodek. Tako pravi nepokvarjen naravni čut. Ko je neka žena v zakonu dobila prvega otroka, je rekla: Zdaj šele vem, zakaj živim. Kako prazno, dà, dolgočasno je življenje družin brez otrok. Neki vzoren družinski oče, ki ima številno kopico otrok in se ne da zbegati od »modernih« nazorov, je rekel o takih zakonskih: Vsi so histerični. Ne počutijo se srečne in nekaj jim manjka. Manjkajo jim otroci. Ne morejo se počutiti srečne, ker so *nezvesti* v službi Stvarnikov.

Pravijo, da take žene hočejo ostati dalje časa mlade. Toda staranja ne morejo zabraniti, ni ga zdravila zoper starost in smrt. Mati oz. žena se more pomladiti samo v otroku. V svojih otrocih starši telesno naprej živijo. Vse je zapisano smrti, vse gre smrti nasproti. Ni ga zdravila zoper smrt. Edino uspešen boj bijejo proti smrti matere, ki rodijo otroke. Smrt ima svojo glavno nasprotnico v materi, ki rodi otroke. Smrt uničuje, mati poraja novo življenje.

Narodi in države brez mater, ki so voljne roditi otroke, so zapisani poginu in smrti.

Glavna in prva domoljubna in državljanska dolžnost zakonske žene je, da rodi otroke. Žena, ki te svoje prve in najvažnejše dolžnosti noče vršiti, ne izpolnjuje svojih dolžnosti ne napram narodu, ne napram državi, ne napram Cerkvi, ne napram Bogu!

Ženo, ki je pri izpolnjevanju svoje najvažnejše dolžnosti dala svoje življenje, moramo staviti v isto vrsto z vojakom, ki je padel na bojišču za domovino.

Pri Japoncih veljajo otroci slej ko prej neoporečno kot blagoslov. Socialna veljava mater je pri njih odvisna od števila njihovih sinov.

Xenija.

Sklepi internacionalnega babiškega kongresa — Berlin: Na internacionalnem babiškem kongresu zbrane babice najrazličnejših narodov so govorile v imenu milijonov mater in bodočih mater, katerih trpljenje, žrtve in skrbi poznajo, in rotijo narode, naj vendar prenehajo s pripravami na novo vojno; kajti te priprave služijo smrti, za to porabljena denarna sredstva pa bi lahko služila v dobro materam in otrokom, torej življenju. — Kongres je mnenja, da strah in negotovost zaradi bodočnosti, ki obstoja v mnogih državah, nosita velik del krivde, da se večja skrb in trpljenje mater in bodočih mater, kakor tudi, da se manjša število porodov. — Kongres prosi vse one, ki jim je skrb za mater in otroka res srčna zadeva, da z vsemi močmi delajo na to, da se ohrani svetovni mir. — Internacionalni kongres babic prosi vlade vsega sveta, da v sporazumu babiškimi organizacijami skušajo doseči čim večje in uspešnejše varstvo mater in otrok z uporabo vseh zdravstvenih naprav svoje države ter s pravilno vzgojo bodočih mater ohranijo družino kot osnovno celico človeške družbe. — V dosegu teh svojih zahtev pa želi internacionalna zveza babic temeljito poklicno izobrazbo za svoje članstvo. Zato zahteva: 1. dveletno izobrazbo v zaprtem zavodu in eno leto za izobrazbo v negi in zaščiti otroka; poleg tega zahteva, da se babiška izobrazba izvši po resničnih potrebah države in dežele; 2. vse države naj izdajo odredbe, po katerih naj dobi babica kot vzgojiteljica mater v zdravstvenem oziru najširši delokrog; 3. porodi v domači hiši naj bodo pod posebno zaščito vlade, zlasti za matus številno družino. — Pripravljalni odbor

je udeleženkam nudil čim več možnosti, da so si ogledale tozadevne naprave v novi Nemčiji, ki se mnogo trudi za čim zdravejši naraščaj.

25 let mesarske obrti je nedavno praznovala prva mesarica v Nemčiji Katarina Littich v kopaljšču Tölz.

Hišna pomočnica ne »hišna hči« (kakor je bilo do sedaj pogosto slišati) in tudi ne »gospodinjska volonterka« se po najnovejših odredbah imenujejo delavke v gospodinjskih obratih v Nemčiji.

Arabska žena. Kljub vsej notranjepolitični razrvanosti imajo Arabci še vedno čas, da se brigajo za stališče arabske žene. V maju je bila v krogu francosko-maroških učenjakov zanimiva konferenca, ki je razpravljala o arabski ženi. Znanstvenik Abdeel Kebir el Fasy je pričel svoje predavanje z besedami preroka: »Ljubim dišave in žene, a največjo srečo najdem v molitvi.« Govoril je potem o arabski ženi v predislamskih časih: Literatura, posebno pesništvo nam posreduje prav dobre predstave o osebnosti arabske žene in o njenem položaju v arabski družbi pred prihodom preroka. Pokaže se nam kot zelo sorodna današnji arabski ženi, ne sicer moderni arabski ženi, ampak z berbersko ženo. Kakor ta je spremljala tudi predislamska žena svojega moža v boj. Značilnosti njenega značaja so bile: neodvisnost, velikodušje in hrabrost.« Predavatelj je potem recitiral lepo število pesniških proizvodov kot dokaz za svoje trditve. Niso pesnikovali samo možje tistega časa; tudi žene so bile izobražene in so se udeleževale literarnega dela. Mnoge so se pri tem naravnost odlikovale. Zanimivo je, da so Arabci tistih časov svoje žene oboževali in so nekatere izmed njih postavili za boginje. Boginja Ellat odgovarja rimski Veneri; prostitucije pa niso paznali. — Ti podatki pričajo, da so imeli Arabci predislamskega časa kaj lepo predstavo o ženi in je zaradi tega neverjetno, da so imeli prav v tistem času tudi navado »vaad«, ki je dovoljevala staršem, da so svojo padlo hčer, ki jim je delala sramoto, lahko živo pokopali. Ni pa bilo to morebiti kako obredno dejanje, ni šlo za žrtve, ampak je bila zahteva časti. Rabili so ga, da so se rešili sramote, ali da so to sramoto popravili. Tudi ni bila ta navada udomačena pri

vseh rodovih, ampak le pri nekaterih, n. pr. pri Benih, Tanim i. dr. Nekateri moške tedanjega časa so se borili proti tej brutalni navadi. Eden izmed njih je n. pr. kupil 96 malih deklic, da bi jih obvaroval pred to krvoločno kaznijo v poznejšem življenju, jih je vzgojil in se z njimi poročil. Z vpeljavo korana pa je bilo te navede konec. Predavatelj je končal s temi besedami: »Preden končam, bi rad svojim tovarišem rekel tole: Četudi — hvala luči

našega islama! — več ne izvršujemo brutalnih običajev naših prednikov, vendar v 14 stoletjih nismo prenehali pokopavati naših hčera živih, sicer na drugačen način, a tudi to je pokopavanje, ki ga ne zaslužijo. Zapiramo jih in jih puščamo v temi nevednosti. Umetno vzdržujemo napram našim ženam neko nespoštljivost, večkrat zaničevanje, ki ni prav nič arabsko, niti muslimansko, ampak izvira iz zastarelih predsodkov teme muselmanskega propadanja.«

IZ NAŠIH ŽENSKIH KROGOV

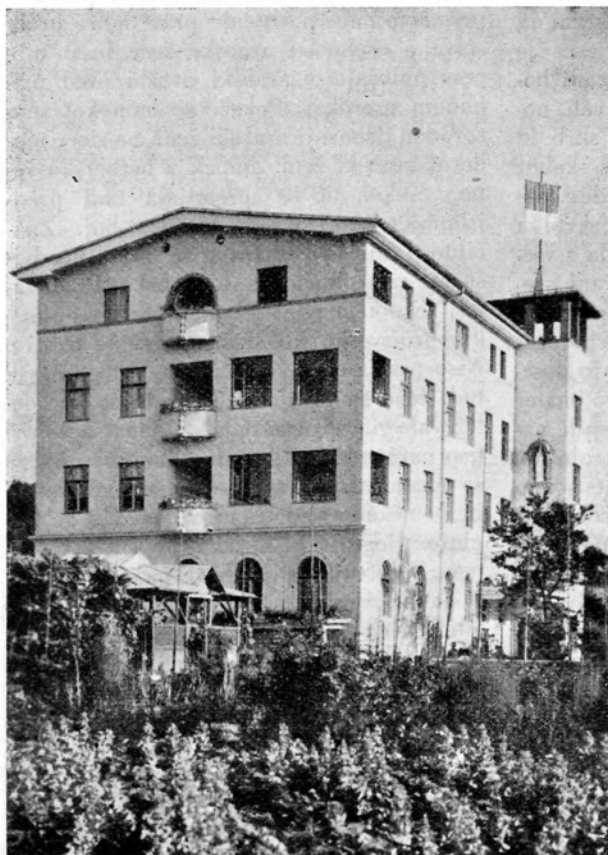
DOM DEVICE MOGOČNE V LJUBLJANI

V nedeljo 5. julija, na praznik slovan-
ski apostolov, je bil v Lichtenturnovem za-
vodu lep dan. Ob 3. uri popoldan se je
pripeljal prevzvišeni g. škof, da blagoslovi

veličastno poslopje, posvečeno Kristusu
Kralju pod varstvom Device Mogočne. Po
ljubki pobožnosti v zavodovi kapeli se je
razvil veličasten sprevod od kapele do
vega poslopja: belooblečene deklice s pra-
pori Marijinega vrta, družbenice vseh treh

skupin s svojimi prapori, kip
Kristusa Kralja, duhovščina,
častite sestre in mnogoštevilno
občinstvo. V svojem govoru je
g. škof poudaril glavni namen
novei stavbe: Ta dom duhov-
nih vaj je počitniški dom za
duše; bolj kakor telo rabi du-
ša počitka in miru, da v samoti
— sama z Bogom — spozna
svoje napake življenja in z
božjo pomočjo določi jasne
smernice za bodočnost. Seda-
nja ženska mladina in poznejši
rodovi bodo našli mir v tem
domu, ki je posvečen Kristusu
Kralju pod varstvom Device
Mogočne. — Po govoru je šel
prevzvišeni s svojim spre-
mstvom v notranje prostore, zu-
naj pa je zbor navdušeno pre-
peval Marijine pesmi. Po bla-
goslovitvi doma je bila, kot
zadnja točka sporeda, slovesna
posvetitev družine Srcu Jezu-
sovemu.

Dekle, ki v tako različnih
vlogah in oblikah hodiš skozi
življenje, ali slutiš, zakaj Te
Mogočna v tej nevarni dobi
kliče in vabi v svoj dom? Težki
so dnevi krize; od vseh razno-

Dom Device Mogočne.

vrstnih kriz je najusodnejša duševna kriza; pod tem izrazom mislim tisto nevero v vse, kar bi moralo biti človeku največja svetinja. Prav radi tega so danes na dnevnem redu neznačajnosti in strah Te je, ko vidiš, da je vse okrog Tebe tako nestalno, da upravičeno zavomiš tuptam celo nad svojim značajem. V tej razdrapanosti življenja Ti dobrohotno ponuja svojo roko Devica Mogočna ki Te vabi, da se v njenem varstvu okrepiš in utrdiš. Tvoja dolžnost je, da se temu povabilu odzoveš.

Žena-mati, tudi Tebi velja klic Mogočne! — Nimaš časa za tako brezposelnost! Res, delala ne boš telesno, zato boš pa delala duševno, kar bo prineslo neizmernih koristi za večnost v Tvojo družino. Gotovo veš, da je Kristus v svoji najhujši brezposelnosti — ko je visel trdo pribit na križu — dopolnil svoje največje poslanstvo: odrešenje! Zato, če le moreš, se tudi Ti odzovi klicu Device Mogočne.

Prve duhovne vaje v tem domu so bile za učiteljice in uradnice od 14. do 18. julija. Nadalje so bili tečajji duhovnih vaj: za dekleta od 13. — 17. avg., za meščanske gospe od 27. — 31. avg., za žene in matere pa bodo od 5. — 9. septembra. Pridite dekleta, žene in matere vselej, kadar Vas kliče Devica Mogočna, da okusite, kako lepo je govoriti z Bogom v miru in samoti!

Prijave naj se pošiljajo na: Vodstvo Lichtenturnovega zavoda v Ljubljani, Ambrožev trg 8.

Dora.

DEKLIŠKI KROŽEK KAT. IZOBRAŽ. IN PODPOR. DRUŠTVA V BESNICI.

Dobro uro hoda iz mesta Kranja, leži prijazna vas Besnica. Kakor se povsod drugod, tako se je tudi pri nas osnoval dekliški krožek, ki nam nudi najpotrebnejšo izobrazbo. Ker nimamo prilike pogosto prirediti sestankov, zato se teh tembolj z večjo

Oltar v domu Device Mogočne.

vnemo udeležujemo. Naš krožek šteje sedaj dvajsetpet deklet. Ker še nimamo svojega društvenega doma, se zbiramo v prav prijazni sobici, kjer je tudi društveni prostor, v kateri prirejamo vsako drugo nedeljo sestanke pod vodstvom duhovnega voditelja, predobrega gospoda dr. J. Fabijana. Pričetek sestanka je točno ob 4. uri. Program začnemo s kakšno nabožno ali narodno pesmijo. Nato pa ena imed deklet prebere odlomek iz knjige o dobri tovarniški deklici »Marjeti Sinclair«. Gospod doktor pa nam dajejo zlasti versko podlago, podučijo nas v lepem vedenju, nadalje o hišnem redu, o skrbi in pogojih za zdravje in sploh kar je najpotrebnejše za slovensko dekle. Za tem pa sledijo tudi predavanja o naših slovenskih pisateljih, zlasti o dr. Kreku, o Slomšku in o drugih. Pro-

gram pa zaključimo zopet s kakšno lepo pesmijo.

Čeravno so tako redki naši sestanki, pa smo se naučile marsikaj koristnega. Na materinski dan smo priredile našim dobrim mamicam lepo akademijo. Spored je obsegal: par lepih pesmi, nato so bile deklamacije, nazadnje pa igrica »Goslarica Naše ljube Gospe«.

Tudi v naprej delamo z velikim veseljem, da bomo imele kaj lepih in dobrih uspehov. Bog živi!

Pegan Kristina.

KATOLIŠKO SLOVENSKO DEKLE, PREMISLI IN SKLENI...

V trenutku, ko hočem oddati pismo za »Vigred«, čitam v nekem nemškem katoliškem listu nekaj, kar mi je pretreslo dušo. ridkost mora iz duše, zato čitaj tudi ti, katoliško slovensko dekle, premisli, pretrpi in skleni postati zdrava katoliška žena — mati zdravega katoliškega slovenskega naroda:

»V nekem dunajskem listu je stalo pred kratkim sledeče: — *Na starše brez otrok!* Zdrava in zdržna zakonska odstopita otroka, ki je še v materinem telesu, za S 5.000. Pod znamko L. L. 11968. — Radi česa naj žalujemo: ali, da je na svetu mati, ki si kaj takega drzne pisati; ali, da se dobi časopis, ki kaj takega tiska — za denar; ali, da je očitvidno tolika duševna in telesna revščina na svetu, da je človek primoran k nečloveškim dejanjem; ali, da mi kristjani ne zmoremo pomagati staršem, da bi otroke, ki so dar božji, sami oskrbovali.«

TEBI V SPOMINSKO KNJIGO!

Ivana! Par besed sprejmi od mene na dolgo življenjsko potovanje. — Glej, zunaj samo cvetje! Tudi ti si prelesten cvet, ki ga je Stvarnik posadil v zemeljski vrt... V Tebi, ljubljena, še cvete ono belo cvetje, ki si ga dobila pri krstnem kamnu in je še čudoviteje zaduh-telo, ko si prvič pohitela k obhajilni mizi v tihi Jezusov objem. — Doživljaš še-le dvajseto pomlad! Oh, ko bi mladost nikdar ne minula ti! Koliko lepega je v Tebi! Srečala boš jih mnogo, ki upravičeno plakajo za njo, ker so lahkomišelnostri in pohodili njeno cvetje. Torej bodi čuječa! —

A leta plovejo! Naglo kot sanje, ne moreš jih zadržati. Prišlo bo tudi zate poletje. Sončni žarki bodo pekli, da ti bo znoj curkoma lil raz čelo. Prvi sledovi življenja se bodo zarezali v Tvoj obraz. Gromi strasti bodo hrumeli krog Tebe, želeč Te uničiti. Bičalo Te bo življenje, da bodo drsele solze in se Ti krčilo srce, in tedaj pojdi še bolj zaupno tja k neusaljivemu viru Moči.

In še prej ko še boš zavedla, bo prišla že — jesen. Čas sadov. Glej, vedno eden in isti neskončno modri zakon narave. Cvet, dozorevanje in sad. In to je cilj, ki je s tem končan. A vse več je človek! On pa zato živi, da gre enkrat v onostranstvo in ni z jesenjo vse končano. — Zato moraš z notranjimi biseri okrasiti vso okolico, kamor Te bo večni postavil, kakršen poklic Ti bo dal. Mislim, da boš tudi Ti rekla: »Glej, bila sem vedno na Tvojih poljih in Ti si bil z menoj.« —

Dih zime bo zavel... In naenkrat boš čula glas, ki bo rekel: »Končan je hčerka tek Tvojega življenja! Pridi moj otrok, da se večno odpočiješ pri meni...«

V spomin napisala Tvoja zvesta

Micka Krumpak.

DVE MISLI

Duša v meni je kot zlat v rokah igralca. Čudovito grenko bi bilo, stisniti zlat prve-mu poljubnemu človeku v roke; dati mu z vihravim smehom vse na en mah, in potem propasti na vekomaj.

Vse je temno, ne vemo, kam gre naša pot, ne vemo, kedaj trešči roka Silnega to majhno zvezdo v plamene vsemirja, in vendar v tej temini ta najnotrajnejša radost srca, radost čistega srca. V nas cvete in tolče radostno srce, in kolikor bolj brez-upen sen nas obkroža, bolj smo veseli; veseli ne v zmislu lakomiselnosti, ampak v zmislu trdne vere, da bo Večna misel, neskončne lepote in harmonije zavladata nad gorami in ognjišči, in živim dušam.

Jelka.

SV. KRIŽ PRI ROG. SLATINI

Da ne boste »Vigrednice« mislile, da je tam, kjer izvira kislavoda, tudi prosvetno delovanje bolj kislo. Pa ni tako. — Pri-rejamo po možnosti vsakomesečne sestanke s pestrimi sporedi... Našim dobrim ma-

micam smo priredile njihov dan 25. marca. Imele smo njim posvečen govor č. g. voditelja, petje ter igrico »Materina slika«. — Članice našega krožka sodelujejo pri raznih odsekih, n. pr. časnikarskih, evarhističnih, misijonskih itd. Dalje je mnogo članic tudi sodelovalo pri vprizoritvi Meškovega »Pasijona« v Rog. Slatini. Izredno mnogo sta žrtvovala v ta namen č. g. Orešnik in g. Čater. Da poneseta duhovnega ognja v društvo, sta bili poslani tudi dve članici na duhovne vaje D. K. A. k Sv. Jožefu nad Celjem. To so bili dnevi tihe sreče in nezabni! Iskrena želja nas je, da čim več mladine privabimo pod prapor Najsvetejše. Saj je prvi in glavni namen

našega krožka, da ohranimo mladino vso čisto, neoskrunjeno, da bo sposobna za življenjske boje, naj si bo v telesnem ali duhovnem materinstvu in bo enkrat vsa notranje bogata zazrla večno — pomlad.

Predsednica.

DOM DEVICE MOGOČNE V LJUBLJANI
Lichtenthurn, Ambrožev trg 8

DUHOVNE VAJE

za žene in matere: od 5. do 9. septembra;
za dekleta: od 17. do 21. oktobra.

Vsak tečaj se začne prvi dan ob 6. uri zvečer, konča se pa zadnji dan zjutraj. Oskrbnina 100 Din. Tečaji se vrše že v novo zgrajenem Domu.

Ž E N A - G O S P O D I N J A

DOMAČE ZELENJADNE ZAČIMBE

Marsikatera gospodinja zamudi priliko, da bi dala pripravljenim jedem dober okus in dovolj spremembe. Temu odpomorejo razne zelenjave. Uporabljamo jih lahko v večjih množinah, ne da bi škodovala organizmu. Čebulo in česen pri nas še najbolj poznamo. Manj znan pa je por, melisa, materina dušica, ki nam na mnog način lahko koristijo. Večkrat je nepravilna, ker lavorjevih listov ni doma. V taki nepriiliki nam rožmarin prav dobro pomaga. Majaron, pehtran so precej znane med našimi vrtnimi rastlinami. Večkrat čitamo zlasti v novejših receptih, da je treba omake posebno okusno napraviti. Ovčje in kozličje meso, pa tudi divjačina, zelo lahko vzamejo vase brinjeve jagode. Ponekod jih uporabljajo tudi pri sušenju mesa. Ni vseeno, če celo fižol in grah kuhamo samo v slani vodi, ampak da pridenemo tudi kako dišavo. Ta je odvisna od osebnega okusa, zato je najbolje, da gospodinja sama poskuša, kaj bo njej in njenim najbolj ugajalo. Znano je seveda, da majaron in materino dušico mnogo rabimo ob kolinah. Morebiti ne vemo tega, da vsebuje suh majaron več dišečega olja, kot svež. Zato je zelo dobro, da spravimo cele vejice, ne pa samo plevice. Nekatere gospodinjice imajo rade tudi dil, zlasti za pripravo konserviranih kumaric in pri pripravi solatne pese. Tudi rabimo kumno. To sejemo de-

loma na vrtu, še več pa jo poznamo divje rastoče na planinskih travnikih. Paziti pa moramo, da je prezgodaj ne smukamo, ker bi nezrela zrnca ne vsebovala dovolj dišave, ne olja. Primeren čas za to je, ko dozore gornji sadovi na kaduljci. Kumna je največ rabljena, pa tako za zelenjavo, kakor za meso, pa tudi pri pripravi likerja. Kumni podoben je janež, a ima povsem drugačen duh in okus. Vendar mora gospodinja dobro razločevati, da v jedi dene tisto začimbo, ki jo jed zahteva.

CVETICE V VAZI

Z vsakega sprehoda v lepi božji naravi radi prinesemo s seboj cvetja in prijetnega vonja v svoj dom. Kar veselejši in prijetnejši se nam zdi, če imamo vsaj nekaj rož. Zlasti pa je poletje posebno obdarovano s cvetjem, preden se seno pokosi. Premnogo možnosti je, da spravimo posodo in cvetice v pravo soglasje. Prav pri nas imamo mnogo možnosti za to, saj imamo celo vrsto svojih narodnih posod, vrčev, lončkov, skled in kozic, ki jih izdelujejo naši lončarji. Pa tudi stare cinaste posode in celo bakrene, ki jih za drugo več ne rabimo, so za vaze prav pripravni. Vedeti moramo, da enovrstne barve denemo v eno vazo in le res take cvetice, ki n. pr. na travniku rastejo v skupinah, denemo mešamo v skupno posodo.

Cvetice od vrtnarja, zlasti one iz zimskega vrta, potrebujejo posebno nego, če

hočemo imeti mnogo veselja ž njimi. Če tulpe n. pr. na poti domov ovenejo, jih odrežemo, zavijemo v papir in položimo globoko v vodo. Sploh odrezane rože ali take, ki so nam ovenele takoj uspejo, če jih odrežemo in jih denemo za eno ali dve uri v vodo. Tudi cvetice, ki so zaradi prevelike toplote ali tobakovega dima že povešile glavice n. pr. španski bezeg, temu zarežemo na vejici do 10 cm dolgo zarezo, ovijemo cvet s svilenim papirjem in postavimo steblo globoko v vodo. Zgodnje šmarnice velikokrat ovenejo, če jim spodaj na stebelcu belo kožico ne odstranimo. Stebelce amarilis se rado zvije v vodi in prične gniti, ker ima votlo stebelce; vstavimo lahko vanj slamico ali palčico, ki potem na njej stebelce sloni. Mimoze lahko ohranimo tri do štiri dni, če jih postavimo v toplo vodo, ki jo zjutraj in zvečer premenimo.

Veliko dela nam dajo poletne rože (vrtnice). Če so ovenele, jim zarežemo v vejico precej globoko zarezo, jih postavimo do cveta v vodo na hladnem kraju, cvete opršimo z mrzlo vodo, vodi, v kateri stoje, dodenemo košček ledu in to vodo tudi večkrat menjamo. Dalje boljše uspevajo v plitvih posodah, kakor v visokih vazah, zlasti vrste z velikimi cvetovi. Gladiole postavimo lahko še v popkih v vazo, ker rade razcvitajo tudi še potem, ko so odrezane. Vse odcvetele cvetove je treba vsak dan odtrgati, da ne kvarijo lepega vtisa. Bele lilije, pa tudi modre in rumene se dalje drže, če jim odstranimo prašnike. (Važno za cerkve in kapelice!)

Jedilne mize krasimo največ s cvetjem v nizkih širokih posodah, ki jih tako napolnimo, da tu in tam kak cvet niha preko robu. Če hočemo postaviti živo cvetje visoko n. pr. na omaro, je treba vzeti cvetje z ostro konturo, ker se sicer v daljavi vidi samo barva in ne oblika. Zaradi tega tudi ne postavljamo cvetje v šopih, ampak le posamezno v velikih prav zato določenih posodah. Vanjo potem v sredino postavimo vazo in jo napolnimo z eno vrsto cvetlic, vazo pa potem skrijemo n. pr. s hortenzijevimi listi in cvetovi, ki jih postavimo v posodo z vodo. Tudi na ta način, da vloženo cvetje v velike posode obtežimo s kamenjem, nam mnogo pomaga. Naj

omenimo n. pr. spominčice, ki jih postavimo lahko v veliko skledo, obtežimo v sredini s kamenjem in v profilu izgleda v daljavo kakor bi bila cela skleda polna. Prav nič ni tudi grdo, če se ti kameni vidijo, ko pa lahko v luknjice, ki nastanejo vmes, postavimo cvetje z dolgimi peclji v drugačni barvi, ki pa mora z ono prvo harmonirati. Dolgi peclji prav lahko pridejo do vode in ostanejo sveži.

Dekoracija mize mora biti za praznik, ki mu je obred namenjen, primerna. Tako n. pr. za krstno proslavo kaj radi vzamejo vijolice, ki so raztresene po mizi. V vazah pa so cvetlice v zelo nežnih barvah. Za novo mašo okrasijo s simboli vinsko trto in klasje. Varovati se je namiznega okrasja, ki bi bil previsok, da bi gostom zastiral pogled.

Jesenski čas, ko so cvetlice že minile, nam da v pisanem listju mnogo živega okrasa za dom. Moramo pa ga postaviti v vodo, ker se sicer listje zvije. Tudi razno divje sadje n. pr. jerebika, šipek so kaj lepi jesenski pozdravi narave.

Zimski čas nam da smrekovo, jelovo borovo zelenje in omelo.

GOSPODINJSKA UMETNOST NAŠIH NAROČNIC

Kristina R. poroča glede snaženja. Kako snažimo tla? 1. Barvana tla in linolej. Vzamemo vselej dve posodi s toliko toplo vodo, da jo roka trpi in dve cunji za splakovanje. Z mehko krtačo in mehkim milom omehčamo umazanost in umijemo, s čisto vodo druge posode pa splaknemo. Tudi barvana tla snažimo na ta način, ki so prav posebno lepa, če jih natremo nekoliko z voskom in jih potem zdrgnemo. Linolej pa moramo vselej namazati z voskom in vselej zdrgniti s krtačo. 2. Parket. Po stari navadi je železno oblanje še najboljše sredstvo. Ono mesto, kjer bomo odrgnili, nekoliko ovlažimo, da se toliko ne kadi in se veliko lažje odrgne umazanja. Glavni pogoj je, da vsako deščico obdelujemo v njeni podolžni smeri. To snaženje moramo opraviti preden snažimo okna. Povoščiti pa smemo šele čisto nazadnje, ko oprava stoji že na svojem mestu. Kdor hoče imeti posebno svetel in lep parket, je dobro, če ga takoj, ko ga osnaži prve umazanosti, nadrgne s čistim terpen-

tinom. Povoščiti je treba zelo na tanko in pustiti najmanj pol do ene ure in potem šele zdrgniti s krtačo.

Kako snažimo postelje? Mnoge gospodinje okrajšajo trajnost posteljnine s preveliko in premočno snago. Žimnice naj bi stepali zelo redko, najbolje nikoli. Prah leži na močnem blagu in ga lahko odstranimo z dobro krtačo, seveda se ne smemo bati dogotrajnega dela. Če pa žimnico stepamo, zelo trpi blago in se kmalu raztrga, še več pa žimnat nadev, ker se pri vsakem udarcu krhka žimnata vlakna prelomijo. — Pernice in blazine nesemo suhega in vročega dne na prosto, kjer vise 6 do 8 ur v senci, jih večkrat pretresemo in nazadnje skrtačimo. Tudi pernicam škoduje stepanje tako blagu kakor perju.

Kako snažimo preproge? Ko smo preprogo na lice in narobe stepli in skrtačili, jo krtačimo še s sirovim kislim zeljem (približno 1 kg za srednje veliko preprogo). V posodo z vodo denemo močen brizg (nekako kozarec) terpentina in salmijaka. V to zmes denemo čisto, belo cunjo, jo zmočimo, dobro ožmemo in malo ploskev (pol metra velikosti) s to cunjo odrgnemo. Vodo in cunjo moramo večkrat izmenjati.

DOBRA JED

Skuhaj polovico svinjskih ali telečjih pljuč s srcem. Ohladi in zreži na mesnem stroju. Zreži dvakrat toliko belega kruha na drobne kosce in primešaj k pljučam. Dolij polovico mleka in polovico juhe, v kateri si kuhala pljuča, tako da bo zmes primerno gosta. Potem dodaj žlizo ali dve smetane, eno ali dve jajci, sol, cimet in precej popra, majaronovih plev in dve veliki žlici spuščene masti. Vse dobro premešaj in deni v kozo, peci v precej vroči pečici $\frac{3}{4}$ —1 uro. Pečeno se poda najbolj s kruhom. Taka jed je v naših krajih zelo priljubljena, posebno koline ne minejo nikoli brez tega. — Vigrednica *Štefka Slemenik*, Slovenjgradec.

LEPO VEDENJE

(Nadaljevanje.)

STANOVANJE

Tisti časi, ko je bilo za dobro meščansko stanovanje treba deliti sobe v stanovanju za vsakega družinskega člana pose-

be, pa še za sprejemnico ali salon, pa še sobo za tujce, so že davno za nami. Notranje in zunanje razmere so nas poučile o nepotrebnosti tega; vnanje, ker je povsod pomanjkanje stanovanj, notranje, ker se dandanes več ne preoblagamo s stvarmi, ki so odveč.

Povsem drugačne in izpremenjene gospodarske razmere so, ki nas silijo, da se jim tudi s svojimi življenjskimi prilikami prilagodimo. Kako redke so družine, ki bi domačo hčer, ki se mož, mogle oskrbeti z vsem pohištvom, vso opremo, s perilom in vsemi tistimi stvarmi, ki so nekdanj spadatale k »bali«!. Dandanes si dekleta sama, ki mislijo na poznejši zakon, že zelo zgodaj prično hraniti od svojega zaslužka, da si potem omislijo najpotrebnejše za svoj novi dom. Ali pa samo dekleta? Zakaj tudi ne fantje? Saj oba staneta starše toliko, da se izučita za bodoči poklic; zato naj tudi oba mislita na bodoči dom in vse potrebno, ki spada vanj.

Kako pa je tudi lepo, če ženin in nevesta za bodoči dom skrbita in hranita! V lastnem stanovanju ima pač vsakdo lahko svojo ugodnost, ki si jo pa ustanovi, če že zgodaj prične misliti nanj. Ta skrb za stanovanje je za človeka tudi nekakšen ugled pred drugimi ljudmi. To pa je nekdanj ljudi zapeljevalo, da so na stanovanje dali preveč, za druge življenjske potrebščine pa premalo.

Novodobna stanovanjska tehnika je dala stanovanju čisto svojsko lice. V novih hišah, z vzdanimi omarami, si prihranimo s tem, da nam ni treba omar. S tem je stanovanje nekako pospravljeno, urejeno in je tudi večji prostor za sobe nepotreben. Odtod tako občudovanja vredno ekonomsko izrabljanje prostora.

Velika izprememba v modi je prinesla tudi s seboj to, da si sedanje neveste ne nabavljajo celih ducatov telesnega perila, kar bi seveda dandanes tudi denarna kriza omejila. Vendar pa je posteljnega perila in namiznega treba vsaj toliko, da se lahko izmenja in da gospodinja svojcem, ki jo pridejo obiskat, lahko da sveže perilo. Dobro je, če je tega nekoliko več, vendar so razmere danes take, da na mnogo več ne dado misliti.

Mož in žena pa potem v zakonu lahko izpopolnujeta opravilo in opremo, zlasti še, če je pričakovati povišanja plače. Vedno pa naj gledata na to, da nabavita dobro in trpežno opravilo, najbolje pri mizarju narejeno. Prav tako naj gospodinja gleda, da nabavi za zastore, prevleke, odeje i. dr. dobro blago, ki ohrani svojo barvo.

Paziti je treba, da tedaj, ko si pozneje nabavljajo in izpopolnujejo opravilo, naročajo take kose pohištva, ki k prejšnjim pristojajo in tudi odgovarjajo osebemu okusu. Saj je znano, da tudi osebno izbrano pohištvo da stanovanju čisto osebno noto.

Če pa dobita novoporočenca z doma pohištvo, ki je že služilo v eni ali drugi družini, morata pa skrbeti zato, da posamezni kosi res spadajo skupaj, harmonirajo. Tudi to ni težko doseči. Večkrat je treba odstraniti le razne okraske ali s primerno enotno barvo spraviti razne dele pohištva v sklad.

Dele pohištva, ki so se pokvarili, zlomili ali podobno, je treba toliko časa odstraniti, da se dobi potrebna sredstva za popravilo. Nelepo in neokusno je, če stara doslužena sobna oprema potem stoji v kuhinji, kamor prav nič ne spada, ali če jo preveč praktična gospodinja namesti v otroški sobi, ki ne sme biti ne salon, ne ropotarnica, ampak naj otrokom že zgodaj zbuja misel za lepoto in red.

Nova stvarnost v vsem je prinesla tudi v naša stanovanja nekako praznoto in gole stene. Večkrat pa naš pogled vendar išče primerne točke, kjer naj bi si odpočil in osvežil; ta točka naj bi bila lepa slika. Zaradi tega naj bi bilo v naših stanovanjih, kljub temu, da slike niso več toliko v modi, vendar vsaj ena res dobra, umetniška slika v vsaki sobi. Prav posebno velja to za res katoliške družine, ki naj nikoli ne pozabijo na prelepi »kot« s križem, kjer se postavljajo tudi božične jaslice. Tudi ne smemo pozabiti na posvetitev družine Kristusu Kralju in naj ima zato vsaka družina sliko ali kip presv. Srca Jezusovega v svojem stanovanju. Za to družinsko posvetitev so v rabi prav lepi in lični družinski oltarčki (naslov za naročilo pove uprava »Glasnika Presv. Srca«, Ljubljana,

Zrinjskega cesta, 9). Kdor tako stanovanje obišče, ve, da je prišel h katoliškim ljudem.

Dober okus gospodinja pa ji bo dal še marsikak migljaj, kako naj si uredi stanovanje. Nič razkošnega, nič izumetničnega, vse pa lepo domače in prikupno. Da so na oknih cvetice, na mizi lep šopek, snaga in red povsod, to je znak lepega slovenskega doma.

Isto velja tudi za kuhinjo. Gospodinja ve, da potrebuje za svojo družino marsikaj za pripravo potrebne prehrane. Vendar ne bo razkazovala in izpostavljala kuhinjske posode in orodja po stenah in policah, kamor lahko pridejo muhe in druga nesnaga. Ve, da je treba vse spraviti najbolje v zaprto omaro, ali v globoke miznice, kjer je vse varno in snažno. Prav primerno je to za današnje kuhinje, ki morajo biti ob enem tudi bivalnice za vso družino. Ko se pospravi vse, kar je v rabi pri kuhi, je kuhinja lahko prav prijetno bivališče zlasti za zimski čas, ko primanjkuje kuriva, da bi se kurila tudi še soba. Seveda pa mora gospodinja za tako bivanje dobro prezračiti, da je družini, zlasti otrokom, ki morajo izdelovati tam domače naloge in se pripravljati za šolo, res prijetno in se obleka ne navzame neprijetnega kuhinjskega duha.

Pa poreče morebiti kdo: kako, da se v rubriki o lepem vedenju razpravlja o stanovanju? Pa je stanovanje tako tesno povezano s človekom, da si niti misliti ne moremo; saj preživi v njem polovico svojega življenja. Kakor se človek obnaša doma, tako se bo tudi zunaj doma in v družbi. Kdor se doma zanemari, temu tudi še taka družba ne bo mogla dati potrebnega lepega vedenja. Zato je treba svoj dom tako urediti, da nam da podlago za vse tisto, kar življenje od nas zahteva.

ČITATELJICA »VIGREDI« SPRAŠUJE

Cenjene Vigrednice prosim, naj mi sporoče, katera bi sprejela 14-letnega fanta v osnovno šolo za frizerskega vajenca in sicer s hrano in stanovanjem v hiši.

Enega fanta v 15. letu s 4 razr. meščansko šolo (mala matura, prav dober uspeh) pa v boljšo trgovino.

Prosim, sporočite to uredništvu »Vigredi«.

biti. Kar je posebno važno pri tej zbirki je to, da nam prireditelji, za »Desetega brata« znani literarni kritik prof. France Koblar, podajajo najprej zgodovino in po-stanek povesti, nato nas popeljejo s pri-merno razčlenbo povesti do boljšega razu-mevanja ter nam v uvodu in v dodatkih pokažejo tako, da nam je vsaka knjiga te zbirke, tako tudi »Deseti brat«, prava lite-rarna šola. Služi nam za spoznanje pra-vega ljudskega romana. Cena knjigi broš. Din 18.—, vez. Din 27.—.

Nemško-slovenski in slovensko-nemški žepni slovarček s slovničnimi podatki za Slovenca. — Sestavila prof. dr. Angela Pi-skernikova. Založila Jugoslovanska knji-garna. Ljubljana 1936. Strani 232, mala 8° (žepni format). Vez. Din 30.—, broš. Din 20.—. Slovenci doslej še nismo imeli majhnega, priročnega nemškega slovarja, ki bi ustrezal vsem praktičnim zahtevam (primeren besedni zaklad, vsi potrebni slovnični podatki k posameznim besedam itd.). Imamo pač izvrstne večje slovarje take vrste, ki pa so temu primerno dražji in po obsegu za povprečno rabo prebogati. Zato moramo pozdraviti založniško dejanje Jugoslovanske knjigarne, ki nam je dala to prepotrebno knjižico. Besedišče popolno-ma zadošča za navadnega zemljana, kakor nalašč pa je ta slovarček tudi za dijaštvo naših srednjih šol, ker mu od tretje pa do osme šole lahko izvrstno služi in mu ostane še pozneje za življenje. — Samostalniki imajo povsod pridejan spolnik in potrebne končnice ter naznačbo preglasa. Pri pri-devnikih je dodejano stopnjevanje. Glagoli so opremljeni z vsemi potrebnimi oblika-mi. Tudi naglas je povsod označen, kjer je treba. — Glede rabe slovarčka je podalo založništvo v svojem predgovoru natančna navodila. Upamo, da bo naše občinstvo v obilnem številu začelo segati po tem delcu, ki je zamašilo precejšnjo vrzel v našem praktičnem slovstvu.

Slomšekova koračnica in Slava tebi, Slom-šek, škof. Šolski ravnatelj Anton Kosi, Središče ob Dravi, je za letošnje Slomško-ve praznike v Mariboru priredil po besedah in napevu Slomšekove muze Slomšeko-vo koračnico za klavir in petje; dva sla-vopeva za dvoglasno petje s spremljevan-jem klavirja ali harmonija ter za mešani

zbor. Za Slomšekove proslave zlasti po na-ših šolah, ki bodo po ministrski odredbi praznovale Slomšekov dan 24. septembra, naj si učiteljice kar hitro omislijo te note. Cena Slomšekove koračnice Din 6.—, Sla-va tebi Slomšek Din 4.—

Sv. maša. P. Bogomil Remec. Založila uprava »Glasnika«, Zrinjskega c. 9. Cena Din ??.—. Za junij je izšla letos ta knjiga kot »Vrtnice«, to je pobožnost Srca Jezu-sovega. V tej knjižici je sv. maša zelo pol-judno razložena, kar je za versko, zlasti evharistično poglobitev našega naroda nuj-no potrebno. Prepogosto smo že slišali to-zadevne želje in moremo vsem tem, ki so si take knjige želeli, to knjigo najtopleje priporočati, saj ima trajno vrednost in bo zlasti za praznovanje meseca Srca Jezuso-vega vselej iznova dobrodošla.

Obisk v Indiji. V založništvu Bengalske-ga misijona v Ljubljani, Zrinjskega 9 (Glasnik) je izšla kot I. zvezek indijske knjižice drobna brošurica na 48 straneh, ki bo izhajala četrtletno in znaša letno naroč-nina Din 10. —, posamezni zvezek Din 3. Opisuje nam jugoslovanski misijon v Indi-ji, kjer imamo v Bošontiju naše misijonar-je. Ti oskrbujejo deško osnovno šolo pol-eg vsega drugega misijonskega dela. Iz drobne knjižice spoznamo velike napore naših indijskih misijonarjev, ki so rešitvi duš posvetili svoje mlade moči.

IZ UPRAVE »VIGREDI«

Večkrat se katera izmed naročnic pritoži, da dobi »Vigred« raztrgano in umazano. Sporočamo, da to ni krivda uprave, ampak se tako poškoduje na poti.

Pri naročilih manjkajočih števil »Vi-gredi« naročnice navadno zahtevajo, naj jim uprava sporoči, če se ta in ta številka dobi ali ne. Ker taka poročila upravo pre-več stanejo, naj »Vigrednice« ob takih slu-čajih naroče, česar potrebujejo in bodo na-ročeno številko, če je še na razpolago, ta-koj po naročilu prejele. Ako pa v par dneh naročena številka ne pride, je to zna-menje, da je ni več v zalogi. Običajno se dogaja, da naročnice plačilo tako majhnih zneskov kar rade opuste in uprava zaradi tega prosi, naj bi tudi take zneske porav-nale po položnici, ki je pošiljati priložena.

Ako gre
za zavarovanje
pride v poštev le

LASTNA PALAČA

UZAJEMNA ZAVAROVALNICA

LJUBLJANA, Miklošičeva 19

1. požar, vlom, nezgode, jamstvo, kasko, steklo, zvonovi;
2. doživetje, smrt, rente in dote v vseh možno-
stih; posmrtniško zavarovanje »KARITAS«.

Zavarujte sebe in svoje imetje edino pri naši
domači slovenski zavarovalnici.

Od 3 — 5% se Vam obrestujejo prihranki, ki jih naložite pri nas.

Pred zločinci je zavarovan denar, ki se zaupa nam.

Nad 10.000 vlagateljev štejemo v svoj krog.

Vabimo vanj vse, ki hočete vlagati v shra-
nitev in obrestovanje pri zavodu, za katerega
jamči z vsem premoženjem in davčno močjo

DRAVSKA BANOVINA

Kratkoročna posojila dajemo pod ugodnimi pogoji

HRANILNICA DRAVSKE BANOVINE

prej Kranjska hranilnica

LJUBLJANA

»DEKLIŠKI ODER«

V založništvu Vigredi je izšlo petero zvezkov
„Dekliškega odra“, ki vsebujejo igre z
ženskimi vlogami.

Segajte po njih!